

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ De'ò coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquë. ² Maija'quëre quëacaiquë Isaiáspi Maija'quë quëaquëna, toyapi, ñeje:

“Yë'ère quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i, saija'a ma'a ne de'huacaija'quëre.

³ Airopi i yë'ose'e jutaja'coa.

Ne de'huajë'ë,

Mai Ëjaë daija'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë'ë.”

⁴ Jaje pa'ina, Juan cuene yejaja'a dai paire doquë daji'i. Jaje dai capi: Mësaru ja'rë cuasase'ere jëoni ponëto oco doye pa'iji, mësaru co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e pa'ija'core. ⁵ Judea quë'ro pai cui'ne Jerusalén daripë pai si'aohua'i i pa'i hue'ñana sani iohua'i co'aye yo'ose'e oijë quëajëna, Juanpi Jordán tsiayana dopi.

⁶ Juan caña cato camello nañapi nese'e paji'i. Cui'ne i tēi ca cato ca'nipi nesico paji'i. I aiñe cato pu'su cui'ne mejaë paya paji'i. ⁷ Ñeje caquë paire quëaëña:

“Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I jo'yaë në meni zapato joyecaiquëje pa'i yë'ë peoyë, ai teaye pa'i a'ë. ⁸ Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a Maija'quë joyore isija'quë api.”

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Ja mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret daripë cato Galilea quë'ro paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana dopi, Jesure. ¹⁰ Do tējina, Jesús tsiayapi tumaquëna, ma'tëmo jaca sacona, ñaëña. Ñaquëna, Maija'quë joyo ire pana nëca mequëña, su'teje pa'ipi. ¹¹ Nëca meina, ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:

“Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ëre ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë, më'ëre.”

Jesure Neñañe

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Ja maca je'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë hue'ñana, pai peo hue'ñana. ¹³ Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina, mënapi co'aye yo'ojaquë caquë dani neñaëña. Mënapi jaje yo'o tēji maca huiñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juanre tsoe tseani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i, Galileana, de'o cocare quëaquë Diusu te'te ayere. ¹⁵ Ñeje caquë quëapi:

“Tsoe t̄i'api, Maija'quë cuañe te'te. Ja'yere pa'iji. Mësarū ja'rë cuasase'e jeoni yeque cuasayena ponëj'ë. Huaso cocare asajë'ë.”

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Jesupi Galilea jaira tē'tëpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés conī hua'i huaterë jeo deojëna, ñaëña, iti hua'i yo'ecohua'i sëte. ¹⁷ Ñani jaohua'ire capi:

“Yë'è ja're daijè'è. Yureta'a paire yo'ecohua'i pa'ija'cohua'ire nesi'i, yë'èpi.”

¹⁸ Ca tējina, huaterë jëoni sateña, i ja're.

¹⁹ Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajëpi Jacobopi i yo'jei Juanpi conì yohuëre ñu'ijë huaterëre que'que do'sejëna, ñaëña. ²⁰ Ñani johua'ire soiña. Soina, jaohua'ije pëca ja'quëre jëoni Jesús ja're sateña, i saina cõcaicohua'i ja're conì yohuëre pa'ina.

*Co'a Joyore Hue'equë
(Lc 4.31-37)*

²¹ Jëo saisicohua'ipi capernaum daripëna sa ti'ani, du'ru huajë mu'se Judea pai tsi'si huë'ena cacarena, ye'yaëña, Jesupi. ²² Ye'yaquëna, me nesiquëpi de'oyerepa ta'ñerepa ye'yaquë'ni, jaë, cuañequëje pa'irepa ye'yaquë'ni. Maire ye'yacohua'i yo'oyeje yo'oye paji, cuasareña. ²³ Cui'ne pai tsi'si huë'ere huati quë'i paquëña.

²⁴ Pa'ipi caëña:

“¿Jesús Nazaret daripëpi daiquë me nesi'quë yëquëre yo'oquë'ni? ¿Yëquëre huasi'quë daiquë? Ti cuañequërepa de'oquëni ñahuë, mè'ère.”

²⁵ Caquëna, Jesupi huatire caëña:

“Cama'ë pa'ijë'è. Jaëte jëoni etajë'è.”

²⁶ Caquëna, asani hue'hue dahuëje pa'ye ju'iquëte yo'oni cuini etaëña, huati. ²⁷ Jaje yo'ouna, ñani si'aohua'i quëquë huesëni sa'ñe seteña:

“¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajë ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto sao tuture paque paji. Jaje paquëni i cuañeñe sehujë etayë?”

28 Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa ti'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ye'ya tējini pai tsi'si huē'epi etani Simón cui'ne Andrés huē'ena cacaēña. Jacobo cui'ne Juan coní cacareña, Jesús ja're. 30 Cacarena, Simón huao suña dahuēre ju'io uico pacoña. Pa'iona, io ju'iñe quēareña, Jesure. 31 Quēarena, asani dani io jētēna tseani naē huēouña. Naē huēouna, suña dahuē jeouña. Jeouna, huēni si'aohua'ire aōña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquēna

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'iquēna, ēsē caje huesēquēna, ja daripē si'a ju'icohua'ire cui'ne huati quē'iohua'ire Jesús quē'rona dareña. 33 Si'a pai ja daripē acohua'i tsi'sireña, eta sa'ro quē'rona. 34 Tsi'sirena, jai paire jujuquēna, co'yareña, si'aohua'i. Si'aye ju'iñe pa'itoje de'oye jujuña. Cui'ne huati quē'iohua'i pa'ijēna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure ñareña. Jesupi huatiohua'i cayete ēsequē, cama'pē pa'ijē'ē, cani eto saouña.

Jesús Yēhuoye, Galilea Quē'rore

(Lc 4.42-44)

35 Ja yo'o tējini pēani cani nea huē'ñarepa huēni saquēña, pai peo huē'ñana Maija'quēni casi' caquē. 36 Ja caquēna, Simón cui'ne yecohua'i coní tuteña. 37 Tuní ti'ani ite careña:

“Si'aohua'i mē'ēni co'eyē.”

38 Cajēna, Jesupi iohua'ire caēña:

“Je darina sañu'u. Je darijē cui'ne Maija'quē coca quēasi'quē daē'ē.”

39 Cani saquëña. Si'a hue'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatiohua'ire eta saouña.

Jesús Jujucaiye, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús pa'i hue'ñana te'i ju'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë ju'iñe hue'equëpi dani do're ja'runi oi sequëña:

“Më'ëpi yëni ne co'yajë'ë, yë'ëre.”

41 Ju'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:

“Yëyë. Më'ëre jujusi'i.”

42 Cani patoquëna, ti ju'iñe peoquëre pare ne co'yaëña, ite. 43 Ne co'yani Jesupi yëhuouña, yë'ë ne co'yase'e quëama'ë pa'ijë:

44 “Yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë, coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëse'ere iñojë'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere isiquë më'ë si'sire toa tosiquë pa'iyere iñoquë. Jaje yo'oquëna, yecohua'i ñajajë caëña. Cani jëjo saouña.”

45 Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a hue'ña quëaëña. Quëaëna, Jesupi pai daripëa tiñarepa cacaye peouña. Peoquëna, hue'sere pai peo hue'ñare paquëña. Pa'iquëta'are paipi i quë'rona si'a hue'ña acohua'ipi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yequë huë'ñare panirojani tējini, tijupë Capernaum yejana co'i copi. Co'ina, huë'ere pa'iji asareña, yecohua'i. 2 Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'e timë huesëoña, so'o sa'ro peoyerepa.

Jaje tsi'sirena, i cato Maija'quë cocare quëaëña. ³ Quëaquëna, cajëse'e ëmëohua'ipi ju'iquëre hue'ejë dareña. I ju'iñe cato quë'quë dahuë paji'i. ⁴ Dani jai pai pa'ijëna, Jesús pa'i hue'ñana caca tì'añe peoquëna, ña jujani huë'e ëmëje'aja'a coje neni ju'iquëre cai saihuëre uina, Jesús nëca hue'ñana casareña. ⁵ Jujucaija'quë api cuasajë yo'oyere ñani Jesús ju'iquëre capi:

“Tsihua'ë, më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e a'ë.”

⁶ Jaje caquëna, iti maca ñu'icohua'ipi cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi asani cuasahuë. ⁷ ¿Me yo'oquë jaje caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'huaye peoji. Coa Diosuse'e yo'oye a'ë, ja cato.

⁸ Cuasajëna, Jesús i joyopi iohua'i cuasase'e asani caëña:

“¿Me neñu'ju jaje cuasaye'ni, mësarü? ⁹ Ique a'ni, ju'iquëre ai de'oye ca'ñe pa'ye: ‘Më'ë co'aye yo'ose'e sai de'huacaise'e a'ë.’ Panita'a caye, ‘Huëni më'ë cai saihuë ini saijë'ë.’ ¹⁰ Jaje pa'ito mësarute iñosi'i, yë'ë Pai Mamaquë iye yeja pa'i pai co'aye yo'ose'ere sai de'hua tutu paquë pa'iyere.”

Jaje cani ju'iquëre caëña:

¹¹ “Më'ëni cayë, huëijë'ë. Më caicore ini hue'equë më huë'ena saijë'ë.”

¹² Jare caëna, ju'iquëpi i cai sëohuë ini hue'equë saquëña. Saquëna, ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuareña, mai ña ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesupi sani couña, jaira tē'tēpana. Sani couna, si'a pa'i i quē'rona tsi'sirena, ye'yaēña. 14 Ye'ya tējini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquēpi pa'i do'i sai huē'ere ñu'ina, Jesupi ñani caēña:

“Yē'ē ja're daijē'ē.”

Caēna, asani i ja're saquēña.

15 Jesupi Leví huē'ena sani ñu'i aina, jai pa'i pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i co'aye yo'ocohua'i cui'ne i ye'yacohua'i coní te'e ñu'ijē atēña. 16 Jesupi jaje jaohua'i ja're coní ñu'i aina, ñaquē ñani cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi i ye'yacohua'ire seteña:

“¿Me neni mēsarute ye'yaquē pa'i do'i secohua'i ja're coní cui'ne co'acohua'i ja're coní ucuquē cui'ne aiquē'ni?”

17 Sejēna, Jesupi asani sehuouña, jaohua'ire:

“Huajēcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquēre co'ema'cohua'i a'ē. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ē. Yē'ē cato de'ocohua'ini soisi'i caquē daiye pañuē. Co'acohua'ini caquē daisiquē a'ē.”

Ai Ma'ñere Cajē Señe

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo pa'i ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi aima'pē Maija'quēre sejēna, yecohua'ipi ñani Jesús quē'rona dani seteña:

“¿Me yo'ojē mē ye'yacohua'i aima'pē seña pañe'ni, Juan ye'yacohua'i cui'ne fariseo pa'i ye'yacohua'ise'e aima'pē sejēna?”

19 Sejēna, Jesupi sehuouña:

“¿Hueja a'o aija'cohua'ire soisicohua'i je'quē aima'cohua'ini iti hueja posēpi iohua'i ja're coní pa'ito? Ipi pa'ito aine pa'iji. 20 Jaje pa'iquēta'are

hueja posëje pa'ini yequë mu'se sio cuañoni ja macata'a aima'pë seja'cohua'i a'ë.

²¹ Ai ju'i care huajë capi jaoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'i pa'ito jojajëna, huajë capi quërësio ai ju'i care jerepa jai coje neñe pa'iji. ²² Cui'ne huajë cuiya'i conore ai ca'ni topëna ayama'cohua'i a'ë. Ayasicohua'i pa'ito huajë cuiya'i conopi o'saquë qui'co joiye pa'iji. Ja maca yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, cono cui'ne topëje conì. Ja do'ire huajë cuiya'i cono ja're huajë ca'ni topëna ayaye pa'iji.”

*Jesús Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Te'e mu'se Jesús huajë mu'se pa'ina, trigo tsioja'a saina, i ye'yacohua'ipi sa tëto saijë tëahuë.

²⁴ Tëajëna, ñani fariseo paipi careña, Jesure:

“Ñajë'ë, jaohua'i yo'oyere huajë mu'se yo'oye peoji, huajëye pa'i mu'sere.”

²⁵ Cajëna, ipi iohua'ire caëña:

“¿Maija'quë toyapë mësarü ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e cato caji: Abiatar Maija'quë huë'ere ñacacohua'i ëjaërepa pa'i maca, Davidpi cui'ne i cocohua'ipi aiñe peoquëna, ai ëa ju'ijë. ²⁶ David cui'ne i cocohua'i conì cacani aore Maija'quë ña hue'ñana tëose'ere aë'ë. Iye ao cato Maija'quë huë'e ñacacohua'ise'e ai ja'ñe pa'iji. Yecohua'ire ësesese'e paji'i.”

²⁷ Cui'ne jaohua'ire Jesupi caëña:

“Paini caquë Maija'quë huajë mu'se nepi. Pani paipi huajë mu'se do'ire ai yo'ojajë caquë neñe.

²⁸ Yë'ë Pai Mamaquë cato huajë mu'se ëjaëpi yo'oyë.”

3

Jětë Sëyë Huesësiquë (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Paj tsi'si huë'ena Jesupi tijupë cacapi. Cacaëna, jarote jětë sëyë huesësiquë paji'i. ² Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë cama'pë ñahuë, jujuquëna, sañope ite cañu'u cajë. ³ Jaj maca Jesús jětë sëyësiquëre ñani caëña:

“Huëni nēcani iye maca jopore pana dani nēcajë'ë.”

⁴ Jaje se cani yecohua'ire seji'i:

“¿Huajë mu'se ique yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, panita'a co'ayere yo'oye, paire huasoye, panita'a paire huani jeoñe?”

Jaje caquëna, ti sehuoye pareña. ⁵ Jaje Jesús seni jujani pëi iohua'ire ñapi, i cayere asaye coejëna, ñani. Jaje oi ña jujani ju'iquëre capi:

“Më'ë jětëre pi'najë'ë.”

Caquëna, pi'napi. Pi'naquëna, i jětëpi tsoe de'oco paji'i. ⁶ Jare ñani fariseo paj etasicohua'ipi Jesure huani jeo jajñere ca de'huajë paë'ë, Herodes paj ja're coni.

Jaira Tëtëpare Jai Paj Pa'iye

⁷ Jesupi i ye'yacohua'i ja're coni saji'i. Saina, jai paj tuteña, Galilea paipi. ⁸ Jaiye yo'oquëna, asa ti'ani Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán je tette quë'ro acohua'i, Tiro yeja acohua'i, cui'ne Sidón yeja acohua'i i quë'rona ñañu'u cajë dateña. ⁹ Jaje pa'ina, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena dajë'ë, paipi qui'ima'cohua'ini. ¹⁰ Iye cato

capi jai paire jujuquëna, ñani ju'icohua'ipi ini patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna. ¹¹ Cui'ne huatiohua'ipi ini ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:

“Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë.”

¹² Jaje cajëna, Jesús ai ësepi cama'pë caquë. Jaë api, quëaye coepi.

Jesupi Yë Sahuani Soiye

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Ja jeteyo'je ai cutihuëna tumani jaroni i yë sahua nëosicohua'ire soina, dateña. ¹⁴ Datena, soipi, si'a jëña cayaña pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosicohua'ire yë'ë ja're pa'ijajë caquë jaohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja'cohua'ire.

¹⁵ Cui'ne ju'icohua'ire juju tutu cui'ne huatiohua'ire eto sao tutu isiña. ¹⁶ Icohua'i a'ë, doce i soisicohua'i: Simón jare ini Pedroro hue'yopi.

¹⁷ Jacobo cui'ne i yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë, cui'ne jaohua'ini hue'yopi Boanerges jaje cani cayë mujuë mamajë. ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Jaë cato judío pai de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i.

¹⁹ Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure cosoquë yehuoja'quëje.

Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Caye

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaje quëa tējini i ye'yacohua'i ja're huë'ena cacaëña. Cacaëna, tījupë paipi tsi'si dateña. Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë aifneque pareña. ²¹ Jaje pa'ina, i cajeohua'ipi asani Jesure quërëjañu'u cajë dateña, coa cuepei neni yo'oji, caye pa'ina.

22 Cuañese'e ye'yacohua'ipi Jerusalénpi daisico-hua'ipi careña:

“Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Jaje pa'ina, jaë tutupi co'a joñoare eto saoquë yo'oji.”

23 Jaje cajëna, ja maca Jesupi soiña, tiña asajajë caquë quëapi, paï yo'oyeje pa'ye ñeje caquë:

“¿Huati ëjaë pani me ija'a co'ye eto saoquë'ni?

24 Païpi yeja ëjaëpi huasiquë pani, yecohua'ipi ini sañope yo'ojëna, uihuaquë coa carajaiñe pa'iji.

25 Cui'ne te'e huë'e acohua'ipi uihuajë huasico-hua'i pani coa sa'ñe yo'ojë carajaiñe pa'iji. 26 Jaje huatipi ija'a sa'ñe uihuaquë pani quëcoye peoji. Jaje yo'oquë pani tsoe carajaisi'quë yo'oye pa'iji.

27 Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i co'amaña sioñu'u cajë. Ini du'ru huenita'a i co'amaña jioye pa'iji.

28 Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye paï co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Cui'ne Maija'quëre co'a coca cayeje sai de'huacaiye pa'iji. 29 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope co'a coca casiquëre cato sai de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi.”

30 Huatire hue'equë api casi do'ire, jaje Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi conì dani hue'sere pa'ijë Jesure quëacaija'quëre jëjo saoreña, daijaquë cajë. 32 Jare asani Jesús quë'ro jai paï ñu'ijë asacohua'ipi Jesure careña:

“Më'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi më'ëni soiye, hue'sepi.”

33 Cajëna, sehuouña:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi'?”

34 Jaje cani i quë'ro ducohua'ire seña tējijani caëña:

“Iñore pa'iyë, ja'coje pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsije pa'iohua'i. 35 Si'aye Maija'quë yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne yë'ë yo'jeo cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë.”

4

Taquë Yo'ose'eje Pa'ye Quëase'e

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tījupë Jesús jaira tē'tēpapi ye'ya huëouna, jai pa'i i quë'rona tsi'si dateña. Jai pairepa tsi'si daijëna, Jesús ña jujani iti maca jaira huahua yona aya mēni ja'ruña, pa'ise'e mejahuëre pa'ijëna. 2 Ja maca yureta'a jaiye ye'yaëña, pa'i yo'oyeje pa'ye ñeje caquë.

3 “Asajë'ë, iyere, taquë sani tase'ere. 4 Jaje sani taquëna, yequë capi ma'ana tōmepi. Tōmeina, pi'api dani peo hue'ña ocue saopi. 5 Yequë capi quëna yejana tōmeo. Tōmeni esa mēapi, pēa yeja do'ire. 6 Jaje mēacota'are ë'sēpi ëo hue'api, tsita mema'coni. 7 Yequepi tōmepi, miu pi'si quë'rona. Jaje pa'ina, miu pi'sipi te'e ai de'oni hue hue'api. Jaje yo'oni quëima'o paco'ë, tase'e. 8 Yequë capi de'o yejana tōmepi. Tōmeni mēani jaiye de'oye quëji'i. Iti ca yequë ñēapi quëji'i, treinta ca, yequepi sesenta ca cui'ne yequepi cien ca quëji'i.”

9 Casi jeteyo'je caëña, jaohua'ire:

“Cajoro hue'ecohua'i pani, asajë'ë.”

*Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Quëa tējisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëna, ñani i quëno maca i ye'yacohua'i ja're conu pa'icohua'ipi seteña: ¿Iohua'i ñañena conu ique yo'oyere quëaë'ni, jaje? ¹¹ Cajëna, ipi sehuouña. Sejëna, Jesupi caëña:

“Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaro tiro pa'icohua'ire cato iohua'i ñañe ayepi conu caquë quëaye pa'iji. ¹² Jaohua'ipi ñajëta'a ñañe pajajë caquë. Cui'ne asajëta'a ti jare caji cuasama'cohua'ipi pa'ijajë caquë, cui'ne asani ponëma'pëna iohua'i co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye peojaquë caquë quëayë.”

*Taquë Yo'oyeje Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

¹³ Caëña, yequeje:

“¿Mësarü iye quëase'e asa ti'añe pañe? ¿Jaje pani me yeque cui'ne pa'ye quëato asa ti'aja'cohua'i a'ni? ¹⁴ Maija'quë coca quëaquë api, iti ca tañeje pa'i. Maija'quë coca'ë, iti ca. ¹⁵ Ma'ana iti tomes'eje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo hue'ña iohua'i asase'ere nejoñere quëaji. ¹⁶ Quëna yejana tase'eje pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca. ¹⁷ Jaje asacohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina, panita'a de'o coca do'ire paipi sañope yo'ojëna, yo'o jujani jeoñere quëaji. ¹⁸ Yecohua'ipi miu pisi quë'rona taëna mëañeje pa'iohua'ipi de'o coca

asayë. ¹⁹ Asasicohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Jaje yo'ocohua'i quëiñeje pa'ye de'oye pa'iyere iño ti'añe peoji. ²⁰ Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi jaiye quëiñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejajë pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta cã quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi sesenta cã quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi cien cã quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë.”

*Toa Tsëo Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)*

²¹ Caëña, cui'ne:

“¿Toa tsëo përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni panita'a cai saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pani, toa tsëo pë cato si'a hue'ña miaja'coni tiñare pana nëcoye pa'iji. ²² Yahuese'e pa'ise'epi si'aye ti'a ja'ñese'e a'ë cui'ne pai ñama'pë pa'ijajë cajë yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ija'coa. ²³ Mësarupi cajoro hue'ecohua'i sëte asa ti'ajë'ë.”

²⁴ Caëna, cui'ne:

“De'hua mësarü asase'ere yo'ojë'ë. Mësarü yecohua'ire cuëcueni isiyeje pa'ye mësaruteje Diusupi cuëcueni isija'quë api. Mësaruni jerepa isija'quë api, iti asacohua'ini. ²⁵ Jaje pa'ina, paquëni jerepa isiye pa'iji. Cui'ne peoquëni jerepa a'ri maña i payeque jioye pa'iji.”

Tase'e Mëañe Ayepi Quëaye

²⁶ Jesupi capi, cui'ne:

“Maija'quë cuañe te'te cato yejana iti care taëna, iose'e mäñeje pa'ye a'ë. ²⁷ Jaje pa'ina, ta tējisi jeteyo'je saní iti tasiquë caiji. Cāni tējini na'iquëna, huēiji. Jaje cui'ne mu'seña cui'ne ñamije tēto saiji. Yo'oquëna, tasi ca cato tsatani mēa huēoji. Jaje yo'oquëna, iti tasiquë cato huesëquë pa'iji, io yo'oye. ²⁸ Yejase'e ai de'oye necaina, mēaji. Du'ru macarepa iti ñe macapi mēaji. Jeteyo'je iti tsa'ña neji. Jeteyo'je iti ca yureta'a neji, iti tsa'ñana timē ja'ñe. ²⁹ Iti ca ya'ji tējisi maca iti ca tēasi'i caquë etaquë api. Jaje yo'oyeje pa'ye a'ë, Maija'quë te'te aye.”

Mostaza Cā Ayepi Ye'yaye
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Yequeje caëña, Jesús:

“¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye, panita'a iquena coní caquë quëara'ye iohua'i asa ja'ñe? ³¹ Mostaza care yejana tañeje pa'ye a'ë. Ja ca cato si'a soquë ca maña seña maca ai a'ri ca'ë. ³² Jaje pa'iquëta'are tasicopi ai de'osico pani si'a soquë ñeña maña jerepa jaico ai de'ocoa. Jaje pa'ioipi jai soquë capëa pa'iona, pi'aje iona daijē pëa huajējē pa'icohua'i a'ë, ja'o huë'ehuëna.”

³³ Jaje Jesús ye'yapi, Maija'quë coca. Jaiye iohua'i ñañe ayepi caquë iohua'i a'jiñe asa ti'añeque quëapi. ³⁴ Iohua'i ñañe ayepi caquë si'anë quëaëña. Coa peoye quëaye paëña. Jaje pa'iquëta'are i ye'yacohua'ise'ere si'aye i quëase'ere jare cayë caquë nuñerepa quëaëña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Iti mu'se na'iquëna, ire ye'yecohua'ire caëña:
 “Je t'ehuina jeñu'u.”

³⁶ Caëna, ja maca Jesús yohuëre pa'ina, paire jeoni sateña, Jesús ja're. Saijëna, cui'ne yequë yohuëja'a coní sateña. ³⁷ Saijëna, ai tutu huëouña. Jairapi ai to'acquë yohuëna ocopi timëoña. ³⁸ Timëquëna, Jesuta'a sëtipe quë'rore coa ui caquëña, i siopë tëo pacona tëo paquë. Caina, jaohua'ipi dani sëtoni careña:

“Ye'yaquë, mai ne huesëyë.”

³⁹ Cajëna, huëni tuture cuañeña. Cui'ne jairare caëña.

“Yo'oma'o pa'ijë'të.”

Caquëna, tutupi jo'cua jeo nëquëña. Cui'ne jairaje tsiña de'huaje pa'io de'oña. ⁴⁰ Ja maca jaohua'ire caëña:

“¿Me yo'ojë ca'raye'ni? ¿Maija'quëpi ñacaiji, cuasa ma'ñe?”

⁴¹ Caquëna, ire ye'yecohua'ipi ña quëquëni careña:

“¿Iqueire papi, iquë ja jerepa tuture cui'ne jairate cuañequë'ni, cui'ne sehuoco?”

5

Huati Quë'ire Gadara Aquëre Quëaye

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaira je t'ehuina t'iareña, Gadara quë'rona.

² Yohuëpi Jesús ja'a tumaquëna, ju'isicohua'ire ta hue'ñapi te'i emë huati quë'ipi sañope daquëña.

³ Huati quë'i cato, ju'icohua'ire ta hue'ñare pa'iquë paquëña, quëna meapi hueñu'u cajëta'a hueñe peoquëpi. ⁴ Jëña nëcañoa coní jaiye huëtoje ipi naë tète jeaëña. I jerepa tutu neñe peouña. ⁵ Ñami,

mu'se ju'isicohua'ire ta hue'ñare ai cutihuëre pa'i cuiquë quëna pëapi co'ye huai yo'oquë paquëña. ⁶ So'opi Jesure ñani huë'huëni Jesús nëca macana ti'ani Jesús më'ëpi jerepa tutu paquë cani do're ja'ruña.

⁷⁻⁸ Do're ja'runa Jesupi caëña, huatire:

“Iye ëmëre etajë'ë.”

Caquëna, ai tutu caquë sequëña:

“Jesús, Diusu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre isima'ë pa'ijë'ë.”

⁹ Seina, Jesupi jaëte caëña:

“¿Ique mami a'ni?”

Caquëna, sehuouña:

“Yë'ë mami cato jai pai a'ë.”

¹⁰ Cani Jesure ai sequëña:

“Iye huatiahua'ire yequë hue'ñana jëjo saoma'ë, ññore pa'ijajë.”

¹¹ Caquëna, ja'yere jai sese dohuë cuti perepëre aijë pa'ijëna, ¹² Huatiahua'ipi asani setëña:

“Sese quë'rona jëjo saojë'ë. Yëquëre jaohua'ina cacañu'u.”

¹³ Careña, de'oji saijë'ë caëna, etani sani sesena cacareña. Cacarena, si'a dos mil sese huë'huëjë jai hua'que tëtëpapi tomejë jairana dutu juteña. ¹⁴ Jutena, sesere ñacaicohua'ipi ñani huë'huëni pai daripëna si'aye quëareña, iti yo'ose'e. Quëarena, paipi asani dateña. ¹⁵ Jesús pa'i hue'ñana ti'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi caña suñasiqëpi de'o cocare caquë ñuquëña. Ñu'ina, ite ñani si'aohua'i ca'rareña. ¹⁶ Ca'rajëna, sese ñacaicohua'ipi Jesús yo'ose'ere quëareña, huati quë'ire yo'ose'e cui'ne sesere yo'ose'e coní. ¹⁷ Jaje

quëajëna, asani Jesure saijë'ë, iño pa'ima'ë cajë, se huëoreña.

¹⁸ Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati quë'i pa'isiquëpi ai sequëña, Jesure më'ë ja're conì sani pasi'i caquë.

¹⁹ Caquëna, Jesupi pãni sehuouña:

“Më'ë huë'ena saijë'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë'ë, më'ë ëjaëpi oi ñani necaise'ere.”

²⁰ Caëna, saquëña. Sani si'a jëña daripëa quëa huëouña. Ire Jesús necaise'ere quëaquëna, asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji, careña.

*Ju'icopi Jairo Mamaco Jesús Ca'core Patoye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

²¹ Jesupi yohuëja'a cui'naëpi yequë te'tena je'esi maca jai pai tsi'si dateña. Jaje yo'ojëna, jaira tëtëpare pa'ina. ²² Ja maca pai tsi'si huë'ña cuañequëpi Jesús pa'i huë'ñana Jairo huë'equëpi ite ñani do're ja'runi, ²³ caëña:

“Yë'ë mamacopi juni huesëco. Sani më'ë jëtëpi pato co'yacaijë'ë.”

²⁴ Seina, Jesupi i ja're conì saquëña. Saina, jai pai cui'ne sateña. Jaje pa'ijë ite qui'i huesoreña.

²⁵ Jaje jai pai pa'i huë'ñare te'o nomio doce ometëca ju'ico pacoña. Si'anë tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña. ²⁶ Iote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico pacoña. Si'aye io paye juju do'ina sai saosico pacoña. Si'aye ja coñe paëña, iote. Coa ai jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoyerepa. ²⁷ Jaje pa'ioipi Jesús cayere cajëna, asani dani jeteyo'jeja'a i ju'i cana patoña. ²⁸ Coa i ju'i cana patoni co'yasico pa'ija'coa'ë, caco. ²⁹ Pato macarepa tsie cajeye jëouña. Ja maca asoña, tsoe io capë co'yasico

pa'iyē. ³⁰ Jaje yo'osi maca Jesupi asaēña, i tutupi ju'icore jujuse'e. Jaje pa'ina, co'ye pōnēni paire ñani caēña:

“¿Nepi yē'ē ju'i cāna patore'ni?”

³¹ Caquēna, i ye'yacohua'ipi careña:

“Tsoe mē'ēpi pai qui'iyerepa pa'iyē ñaquēta'a, ¿nepi patore'ni sequē'ni?”

³² Jaje catoje Jesús cato si'a hue'ña pōnēquē ñaēña, nepi patore'ni caquē. ³³ Ñaquēna, ti co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i nēca hue'ñana tani io yo'ose'e nuñerepa quēaoña.

³⁴ Quēacona, Jesús jaore caēña:

“Huau maca yē'ēre cuasase'epi ne co'yahuē. Señaco saijē'ē. Iye ju'iñe ti ne co'yahuē, mē'ēre.”

³⁵ Ja caquēna, yecohua'ipi dateña, pai tsi'si huē'e cuañequē huē'epi. Dani Jairore careña:

“Mē'ē mamaco tsoe ju'isico paco'ē. Ye'yaquēre jerepa josa cama'ē pa'ijē'ē.”

³⁶ Caquēna, Jesupi asasiquēta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huē'e cuañequēre caēña:

“Ca'rama'pē pa'ijē'ē. Maija'quēpi necaiquē api cuasajē'ē.”

³⁷ Jesupi saina, Pedro cōni Jacobo cōni cui'ne Jacobo yo'jei Juan cōni sateña. Yecohua'i cōni saiyē ēseña. ³⁸ Tsi'si huē'e cuañequē huē'ena tī'ani ai yo'oye ñaēña, paipi ai cuijē oijēna. ³⁹ Jaje oijēna, huē'e cacani jaohua'ire caēña:

“¿Me neni mēsaru ai yo'ojē cajē cui'ne ai oiye'ni? I mamaco ju'ima'o paco'ē. Coa caico.”

⁴⁰ Caquēna, jaohua'ipi ire soreña. Sojēna, Jesús si'aohua'ire hue'sena eto saouña. Coa pēca ja'quēpi cui'ne pēca ja'copi cōni ju'isico pa'i

hue'ñana cacareña. ⁴¹ Cacani ju'isico jētēna tseani iote caēña:

“Talita cumi.” Mai coca cato “tsihua'o huëijë” caye a'ë.

⁴² Jaje ca macarepa doce ometēca pacopi tsihua'o huēni cucoña. Jaje cu'iona, ñani de'oquēre papi yo'oji cuasareña. ⁴³ Jaje jujusiquēta'a ai ëseiña, yecohua'ire quēaye pajë'ë caquē. Tsihua'ore sani aore aojë'ë, caēña.

6

Jesús Pa'iyē, Nazaret Daripëre
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaropi etani i quē'rona col'ña, ire ye'yecohua'i ja're coni. ² Huajë mu'se ti'asi maca pai tsi'si huē'ena ye'ya huëouña. Ye'yaquēna, i paipi ai de'oyerepa ye'yaquē'ni cuasareña. Jaje cuasajë careña:

“¿Jerona iquē jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿Iquerapa ta'ñe ye'yaye a'ni, cui'ne nepi ite pai yo'o ti'a ma'ñe yo'o ja'ñe isire'ni? ³ Iquē cato mai ñaquē api, María mamaquē api, huē'ña de'huaquē api, Jacobo, José, Judas cui'ne Simón maja'yë api, cui'ne i yo'jeohua'ije mai ja're coni pa'iyë, ñnore.”

Jaje cajë i caye asaye coereña. ⁴ Jaje cajëna, Jesupi jaohua'ire caēña:

“Si'a hue'ña yecohua'i cato Maija'quēre quēacaiquēre yëcohua'i a'ë. Jaje pa'iquēta'are i yeja acohua'ipi cui'ne i cajeohua'ipi cui'ne i huē'e acohua'ipi coeyë.”

⁵ Jarona airepa pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oye paëña, paipi ite asaye coe do'ire. Jaje pa'ina, coa ju'icohua'i mañase'ere pato co'yaquē a'ri

paï mañare jujuña. ⁶ Jaje pa'ina, nequë api cuasama'pëna, ñani me yo'ojë jaje pa'iyeni cuasaëña. Ja jeteyo'je yeque huë'ñana sani cu'i ye'yarojaquëña.

Jesupi I Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ I ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto saoja'a tutu isini cayaohua'ise'ere jëjo saouña. ⁸ Jëjo saoquë cuañeiña:

“Sama'pë pa'ijë'ë, ao tupë, curiquëje. Coa topë macase'e sajë'ë. ⁹ Cui'ne zapato cui'ne camisa sajë'ë, yeque suña ja'ñe sama'pë.”

¹⁰ Cui'ne caëña, jaohua'ire:

“Huë'ena cacasicohua'i pani iti macana pëajë'ë, ja daripë quëa tējini sai macaja'a. ¹¹ Cui'ne yequë huë'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito, panita'a asaye coecohua'i pa'ito mësaruru quëo ya'o tsa'cuse'ere tito toni eta saijë'ë. Jaje yo'ojë iñoñe pa'iji, iohua'ire sañope yo'oye. Nuñerepa cayë, paï ñape yo'ose'e ña mu'se ti'aëna, jaohua'ire ai co'ayerepa sañe pa'iji, mësarute ësesicohua'ire. Sodomu cui'ne Gomorra yeja paire cato a'ri ja'ye sañe paji'i.”

¹² Jaje jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyena ponëñe pa'iji cajë quëareña, paire. ¹³ Cui'ne huatiahua'ireje eto saoreña. Ju'icohua'ire hui'yapepi nejëna, co'yareña, jai paï.

Juan Oco Doquë Ju'iñe
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Ja maca romano paï ëjaë Herodesje asaëña, si'a paï Jesús yo'oye asajëna. Jaje asani Herodespi caëña:

“Juan oco doquëpi huëji'i. Jaje pa'ina, tutu paquë yo'oji.”

15 Yecohua'ipi careña:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi.”

Cui'ne yecohua'ipi careña:

“Tsoe huë'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje pa'i api.”

16 Jare Herodespi asani caëña:

“Jaë cato Juanpi yë'ë cuañeina, siopë tëto tëasiquë api. Jaëpi ju'isiquëpi huëni yo'oji.”

17 Herodes cato Juanre tseani quëna meapi huëni co'acohua'ire co huë'ñana co'aji'i, Herodías do'ire. Herodías cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë. Jaje pa'ioni Herodespi yo'jei nëjore jioni i nëjore nepi.

18 Jaje yo'oquëna, Juanpi caëña, Herodesre:

“Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji.”

19 Jaje caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Jaje pa'ina, huani jeosi'i cacota'a huani jeoñe ti'añe paña. 20 Herodespi ite Juanre nuñerepa de'oquë api caquë ca'raëña. Jaje pa'ina, ipi huani jeoñe ësequëna, paña. I caye si'aye asama'quëta'a Herodes cato i caye yë asaquë paquëña. 21 Jaje pa'iquëta'are Herodías ti'aoña, io huani jeoñe oise'e. Herodespi ite coasi mu'se ti'aëna, pai ëjaohua'ire, soldado ëjaohua'ire, cui'ne Galilea ëjaohua'ire soini ao ai maca. 22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa pairacona, ñani ai sihuareña, si'aohua'i iti ñacohua'i. Jaje pa'ina, Herodes sihuaquë caëña, nomi tsiore:

“Më'ë yëyere sejë'ë. Isisi'i, më'ëre.”

23 Cui'ne caëña, care payë. Coa caye pañë. Si'a co'amaña më'ë sese'e isiye pa'iji. Yë'ë cuañeñe

jopore paja'a isinije isiyë, caëña. ²⁴ Jaje caëna, asani sani pëca ja'core secoña:

“¿Iquere seja'coa'ni, ite?”

Cacona, iopi caoña:

“Sejë'ë, Juan oco doquë sïopëre.”

²⁵ Jaje quëaona, asani paï ëjaë pa'i hue'ñana sani caoña:

“Yurepi Juan oco doquë sïopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

²⁶ Jare paï ëjaëpi asani ai co'a juquëña. Jaje pa'iquëta'are tsoe ca huesosiquë sëte pañë caye peouña, cui'ne i soisicohua'ijë asasi do'ire. ²⁷ Ja do'ire jare iti macapi te'e soldadore jëjo saouña, Juan sïopë quërëjaija'quëre. ²⁸ Caëna, soldadopì sani Juanre huani jëoni sïopë yëto tëani quëna de'huana ayani dani isina. Isina, Herodespi nomi tsiona isina, jaopi pëca ja'core isio.

²⁹ Ja yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan capë maca sani ta jëoreña.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Ja jeteyo'je doce paire jëjo saosicohua'ipi col'ini tsi'sini Jesure quëareña, iohua'i yo'ose'ere, cui'ne iohua'i ye'yase'ere.

³¹ Quëajëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Daijë'ë. Sani paï peo hue'ñana pëa huajëñu'u.”

Ao aiñeque peoyerepa paï tsi'si ja'ñere asaquë capi. ³² Jaje caëna, saë'ë, yohuëja'a iohua'ise'e paï peo hue'ñana. ³³ Jaje saijëta'are jai paï ñareña, i saiye. Jaje ñani Jesupi saiji cani huë'huëjë, i sai hue'ñana si'a daripëa pa'icohua'i sateña. Ja

tì'ama'nè du'ru tì'areña, paipi. ³⁴ Jaje yo'ojèna, Jesupi yohuèpi tumani paì mañare teaye oi ñaèña, yèi ñama ñacaiquère peocohua'ijè pa'iohua'i mañapi. Pa'ijè yo'ojèna, ñani jaiye ìohua'ire ye'ya huèouña.

³⁵ Ai na'i huesèquèna, ñani ì ye'yacohua'ipi ìte careña:

“Tsoe na'iji, ìño paì peo hue'ña'è. ³⁶ Jèjo saojè'è, sani paì pa'i hue'ñana aò maña hueroni aìjajè. Ìño cato peoyè, ìohua'ire aòne.”

³⁷ Cajèna, Jesupi sehuouña ìohua'ire:

“Mèsarupi aòjè'è.”

Caquèna, ìohua'ipi careña:

“¿Jaje pa'ito yèquèpi sani veinte mil tè'ña do'ire papi pan hueroni aòne?”

³⁸ Cajèna, Jesupi caèña:

“¿Je sò pan paye'ni, ìño? Sani ñajè'è.” Caquèna, careña:

“Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i.”

³⁹ Cajèna, Jesupi cuañeiña, paire. Jaje pa'ito si'aohua'i tayahuèna ja'rujè'è, caèña. ⁴⁰ Caèna, cien paìse'e cui'ne cincuenta paì de'o tsècapèa ja'rureña. ⁴¹ Ja maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire ìni ma'tèmona ñaquè de'oji caquè Maija'quère pèpani, panre ì ye'yacohua'ina ìsiña. Ìsiquèna, jaohua'ipi paire se ìsicateña. ⁴² Ja maca si'aohua'i ani sihuacohua'i pateña. ⁴³ Ani tèjisi jeteyo'je ani jujase'ere tsi'soreña, doce do'rohuèa hua'ina cojè. ⁴⁴ Ja pan aìsicohua'i cato cinco mil èmèohua'i pateña.

*Oco Da'ca Èmèje'èja'a Cu'iyè
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi, du'ru saijë'ë, yohuëja'a Betsaidana. Yë'ëse'e paire saiye caquë pëpa tējini sasi'i, caëña. ⁴⁶ Saiyë, caquë pëpa tējini ai cutihuëna Maija'quëre casi'i caquë saquëña. ⁴⁷ Ñami de'osi maca Jesús tel'i yejare pa'ina, yohuë saisicohua'i cato jaira jopore pateña. ⁴⁸ Jaropi pa'i i ye'yacohua'i ai yo'ojë co'mejëna, ñaëña, tutupi sañope tutuquëna. Je'në ñata tome maca Jesupi oco da'ca ëmëje'ëja'a nëcaquë saquëña, i ye'yacohua'i quë'rona. Coa sa tëto sasi'quë saiyeje pa'ye saquëña. ⁴⁹ Oco da'ca ëmëje'ëja'a nëcaquë saina, ñani huati pa'ima'co cuasajë quëquëni cuihuë.

⁵⁰ Si'aohua'i ñani quëquëni cuijëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ai yo'ojë cama'pë yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

⁵¹ Jaje cani iohua'i pa'i yohuëna aya mëina, tutupi jëouna, ja maca merepa jaje yo'oquë'ni cuasajë ñareña, i yo'ose'e. ⁵² A'ri maña pan pa'ise'ere jaiye neni paire aose'ere cuasaye pareña, iohua'i joyo jëa do'ire. Jaje pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju'icohua'ire Jujuye (Mt 14.34-36)

⁵³ Jeni ti'areña, Genesaret yejana. Jarona iohua'i yohuë sëa huahuoreña. ⁵⁴ Yohuëpi sa tumasi maca Jesu api cajë ñareña. ⁵⁵ Ñani ja maca si'a huë'ña cu'ijë ju'icohua'ire da huëoreña, cai sai-huëre uijëna, Jesús quë'rona. ⁵⁶ A'ri dari mañana saina, pai daripëana saina, tsio huë'ñana saina, ju'icohua'ire i sai ma'añana qereña, jujucaijaquë cajë. Jesure ai setëña, më'ë ju'i cana patoni

ju'icohua'i co'yajajë cajë. Si'aohua'i i ju'i ca pato-
cohua'i co'yareña.

7

Paire Co'aye Neñe (Mt 15.1-20)

¹ Jesús quë'rona Fariseo pai cui'ne
cuañese'e ye'yacohua'i tsio dateña, Jerusalénpi
daisicohua'ipi. ² Jaje daisicohua'ipi ñajëna,
Jesús ye'yacohua'ipi jëña tsoama'pë aë'ë. Jaje
tsoama'cohua'ipi aijëna, ñani cue'cuehuë, si'si
jëñapi aiñë cajë. ³ Jaohua'i cato ja yë'ta'a ao
aima'në jëña tsoajë'ë. Aipë case'ere yo'ocohua'i
paë'ë. ⁴ Jaje pa'iohua'ipi ao huero hue'ñapi co'ini
ai jëña tsoacohua'i pateña. Cui'ne jaiye yeque
yo'ocohua'i pateña, iohua'i aipë yo'oye, ucu
duruhuëa tsoaye, quëna ne'ña tsoaye, çaisi saihuë
tsoaye, yo'ocohua'i pateña.

⁵ Jaje yo'ocohua'ipi fariseo pai cui'ne cuañese'e
ye'yacohua'ipi seteña, Jesure ñeje:

“¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i jëña tsoajë'ë
ja yë'ta'a aima'në case'e yo'oma'pë, si'si jëñapi
aiñë'ni?”

⁶ Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa jaje mësarü coa cacohua'i pa'ijëna,
asaquë co'aji Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje
caquë toyapi:

Icohua'i cato yë'ëre coa yë'opose'e oiyë cayë.

Jaje pa'iquëta'are iohua'i joñoapi yë'ëre oiye pañë.

⁷ Iohua'i yë'ëre señë cajë yo'oye do'i peoye a'ë.

Coa païse'e cuañese'ere ye'yajë yo'o do'ire.

8 ¿Me yo'ojë mësaru Maija'quë cuañese'ere yo'oma'pë yequere coa paì cuañese'ere yo'oye'ni? ¿Ucu duruhuëare tsoaye, quëna ne'ña tsoayere cui'ne jaiye jaje pa'ye yequeje yo'oye'ni?"

9 Caëña, Jesús yequeje:

“Mësaru aiohua'i case'ere yo'oñu'u cajë Maija'quë cuañese'ere tirona jëoni yo'oyë, mësaru. 10 Moisés cato capi: ‘Më'ë ja'core cui'ne më ja'quëre de'oye oi sañope cama'ë pa'ijë'ë. Pëca ja'core cui'ne pëca ja'quëre sañope co'aye caquëre cato huani jëoñe pa'iji.’ 11 Jaje case'e pa'iquëta'are mësaru caye pa'iji: ‘Ja'quëre cui'ne ja'core cöcayie pañë. Si'aye yë'ë paye Maija'quëna isihuë.’ 12 Jaje mësaru cani cayë, ja'core cui'ne ja'quëre cöcayie peoji, cajë. 13 Jaje mësaru yo'ojë Maija'quë cuañese'ere pare jëocoyë, paì case'ere yecohua'ina se ye'yajë. Jaje pa'ye yequeje jaiye yo'oyë, mësaru.”

14 Tijupë Jesús soini capi, paìre:

“Asajë'ë, si'a paì. Coa tayo asama'pë de'huajë'ë. 15 Si'aye ëmëje'epi se cacaye cato paìre co'aye ne ma'ñe a'ë. Sa'nahuë joyopi co'aye etaye a'ë, paìre co'aye si'si neñe. 16 Cajoro pacohua'i sëte asajë'ë.”

17 Jaje casi jeteyo'je paìre jëoni huë'ena Jesús cacasi maca ì ye'yacohua'ipi ja case'ere quëajë'ë cajë seteña.

18 Sejëna, caëña:

“¿Jaje pa'ito mësaruje asa tì'añe pare? Mësarupi asahuë, si'aye ëmëje'epi cacase'e cato paìre co'aye neñe peoji. 19 Ao cato joyona saiye paì. Coa ai ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiji. 20 Cui'ne paì joyopi etaye a'ë, co'aye neñe. 21 Sa'nahuë

joyore cayë jaropi etaji, si'aye co'aye cuasaye: yecohua'ini nomiohua'ire, ëmëre yo'oye, paire huani jeoñe, ²² co'amaña imañe, yecohua'i co'amañare pa ëaye ñañe, si'aye co'ayere yëye, cosojë yo'oye co'ayena sëo measicohua'i pa'iyë, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñe, yequëna co'a coca ca ma'ñere se quëaye, jerepa pa'i a'ë cuasaye, cui'ne yecohua'i pa'iyere cuasacaima'pë coa josa yo'orojañe. ²³ Si'aye iye joyo sa'nahuëpi etaji. Japi paire si'si neñe a'ë.”

*Yequë Yeja Acopi Jesure Shuoye
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Jaropi Jesús Tiro cui'ne Sidón yejana saji'i, huë'ena cacani païje huesëjajë yë'ëre caquë. Yo'oquëta'are catiye peopi. ²⁵ Ja do'ire tsoe Jesu api asaco, huati quë'io pëca ja'copi i quë'rona dani do're ja'runi seco'ë, huatire eto saocaijë'ë, yë'ë mamacore pa'icore. ²⁶ Jao cato Sirofenicia païo paco'ë, yequë yeja aco. ²⁷ Jaje cacona, Jesupi capi, iote:

“Mamajëpi du'ru aïjajë, co'aji, mamajë aïñere sioni jo'ya yaina isiye.”

²⁸ Caquëna, iopi sehunoña:

“Jaje pa'ijë'ë, Ejaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaije aïcohua'i a'ë, mamajë aïjë ne to ne'ña mañaje.”

²⁹ Cacona, Jesupi caëña:

“De'oyerepa më'ë cayë, tsoe më'ë mamacore huati eta saji'i, señaco saïjë'ë, de'oji.”

³⁰ Caëna, huë'e ti'ani ñacona, cai saihuë uicopi mamaco tsoe huatire peocopi de'oye pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

³¹ Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tēto sani cui'ne Decápolis daripēaje tēto sani Galilea jaira ti'aēña. ³² Jarote pa'ina, asama'quēpi cui'ne hua'hua coca caquēni dareña. Dani pato co'yacaijē'ē, cajē seteña. ³³ Sejēna, Jesupi pai peo te'tena sani moñopi cajorona saquēña. Sa'i copi i moñona tse'seni tsemeñoje papiña. ³⁴ Papiquē ma'tēmona ñaquē ai yē'eni caēña:

“¡Efata!” Jaje cani capi, Hui'yojē'ē.

³⁵ Ja maca tsoe cajoro hui'yopi. Ja maca de'oye coca caquē paquēña. ³⁶ Jaje yo'oni capi, jaohua'ire, yecohua'ire quēama'pē. Jaje caēna, coa jerepa quēareña. ³⁷ Quēarena, de'oyerepa yo'oquē'ni cuasajē careña:

“Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquēna,
asama'cohua'ijē asacohua'i de'oyē,
cama'cohua'ijē cayē.”

8

Jesupi Cuatro Mil Paire Aōñe (Mt 15.32-39)

¹ Jare ja mu'se jai pai tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi aiñe peoreña. Peojēna, Jesupi i ye'yacohua'ire soini caēña:

² “Teaye pai mañare ñañē, yē'ē ja're tsoe tres mu'seña aiñe peocohua'ipi pa'ijēna. ³ Jaje aima'cohua'ini jējo saoquē pa'ito jopo ma'ana dahuēra ju'ija'cohua'i pa'ini, yecohua'ipi so'opi daisicohua'ipi pa'iyē.”

⁴ Caquēna, i ye'yacohua'ipi careña:

“¿Me iño cato hueroni aōñe'ni, paije peo hue'ña?”

⁵ Cajēna, Jesupi sequēña:

“¿Je so pan paye'ni, mäsaru?”

Seina, careña:

“Siete pan payë.”

⁶ Cajëna, asani paire cuañeiña, tayahuëna ja'rujë'ë caquë. Ja maca siete pan ini Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina huahueni isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

⁷ Tsiaya hua'ireje pahuë. Pajëna, Jesupi cui'ne jaohua'ireje yo'oni huahueni i ye'yacohua'ina isina, se aohuë. ⁸ Si'a pai ani sihuacohua'i paë'ë, siete do'rohuëa nëapi, ani jujase'e. ⁹ Ja aisicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja maca Jesupi johua'ire saiye cani ¹⁰ saji'i, i ye'yacohua'i ja're coni yohuëja'a Dalmanuta yejana.

Pai Yo'o Ti'a Ma'ñere Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Fariseo paipi dani Jesure sañope careña. Ite neñañu'u cajë seteña, pai yo'o ti'a ma'ñere ma'tëmo ayere ne iñojë'ë cajë. ¹² Sejëna, ai ëja yë'eni caëña:

“¿Me neñu'ju iye pai jaje seña'ni pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñojë'ë cajë? Care payë, mäsarute iñoñeje peoji, te'oreje.”

¹³ Jaje cani jeoni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te'tena saquëña.

Fariseo Pai Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Pan huanëyeni saë'ë, ai ja'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë. Jaose'e yohuë paquëña. ¹⁵ Pa'ina, Jesupi johua'ire cuañeiña. De'hua ñajë'ë, fariseo pai o'sa cui'ne Herodes pai o'sana co'me huesëye caquë.

16 Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe careña: pan peocohua'i datena caji.

17 Jaje cajëna, Jesupi asani caëña, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë, caye'ni? ¿Ja yë'ta'a huesëjë jaje caye? ¿Ai jëa joyore hue'eye, mësarü?”

18 ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë pa'iye, mësarü cajoropi? ¿Yë'ë ja'rë jaiye pan nese'e cuasaye pa'ñe? 19 Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil pa'ire aose'e: ¿ajëna, cui'ne je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, iohua'ipi sehuoreña:

“Doce do'rohuëa nëapi.”

20 “¿Cui'ne cuatro mil pa'ire siete pan pa'ise'epi aoto je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, iohua'ipi careña:

“Siete do'rohuëa nëapi.” 21 Jaje cajëna, i'ipi caëña:

“¿Ja yë'ta'a jaje ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë jaje cuasaye'ni?”

Jesupi Ñama'quëre Jujuye

22 Ja jeteyo'je Betsaidana ti'areña. Ti'asi maca Jesús quë'rona dareña, ñama'quëni jujucaijë'ë cajë.

23 Jaje cajëna, asani ñama'quë jëtëna tseani caji quë pa'i daripëpi hue'sena etouña. Copi ñaco çana neni ina patoquë, sequëña, ¡De'hue ña cuañoquë!

24 Caquëna, ñama'quëpi caëña:

“Ñañë, pa'ire. Ñaquëta'are soquë ñëaje pa'yepi cu'iji.”

25 Jaje caquëna, Jesupi tijupë ñaco çana patoquëna, yureta'a de'oyerepa ñaquë ponëni co'yasi quë paquëña. 26 Ja maca Jesús huë'ena ite jëjo saoquë caëña:

“Pai daripë cacama'ë cui'ne yecohua'irejē quëama'ë pa'ijë'ë.”

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Ja jeteyo'je Jesús cui'ne i ye'yacohua'i coni Cesarea cui'ne Filipo yeja pai a'ri darina sateña. Saijëna, ma'ana Jesupi sequëña, i ye'yacohua'ire:

“¿Iqueipi yë'ëre caye'ni, pai?”

²⁸ Caquëna, iohua'ipi careña:

“Yecohua'ipi më'ëre cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë api cayë.”

²⁹ Ja maca ipi sequëña, iohua'ire: “¿Mësaruta'a iqueipi caye'ni, yë'ëre?”

Caquëna, Pedropi caëña:

“Më'ë cato huasoquë Cristore pa'ë.”

³⁰ Jaje caëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë.”

Jesupi I Ju'iñere Quëaye
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Ja maca ye'ya huëoni ye'yaquë caëña. Pai Mamaquë yë'ë ai yo'oye pa'iji. Aiohua'ipi yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Pai ëjaohua'ijë coeja'cohua'i a'ë. Cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijë yë'ëre coeja'cohua'i a'ë. Jaje coejë yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë. ³² Iye tiñarepa quëaëña. Quëaquëna, Pedro ite tirona sani caëña. Jaje yo'oto co'aji. Iye cama'ë pa'ijë'ë, ca huëoëña. ³³ Jaje caquëna, Jesús co'ye ponëni i ye'yacohua'ire ñaëña. Nani Pedrore tutu caëña:

“Huati ëjaë saijë'ë. Iño pa'ima'ë. Më'ë cato Diusu cuasayeje cuasama'quë a'ë. Coa paì cuasayere cuasaquë a'ë.”

³⁴ Ja maca Jesús ì ye'yacohua'ire cui'ne paìre soini caëña:

“Yë'ëni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere huanëyejë'ë. Jaje yo'oni më'ëre queja'core hue'oni tuijë'ë, yë'ëre. ³⁵ Jaje pa'ina, ì pa'iyë jëasi'i caquë yo'oquëpi coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire cui'ne yë'ë coca do'ire ì pa'iyë nejosiquëpi pa'iyë tì'aja'quë api. ³⁶ ¿Jaje pa'ina, ìquere cõcaiquë'ni, paìpi si'aye iye yeja co'amaña tì'asicohua'ipi ìohua'ì joyore coa nejoto? ³⁷ Joyore nejosiquë pani yecore tì'añe peoji. ³⁸ Yë'ëni cui'ne yë'ë cocare huajëya'ye quëama'quëpi cajë paìni ca'rajë pasicohua'ire, yë'ë Paì Mamaquëpi cui'ne huajëya'ye quëama'quëpi caquë coeja'quë a'ë, yë'ë ja'quë de'o tuture papi cui'ne ì huiñaohua'ì ja're dai maca.”

9

¹ Cui'ne Jesús ca'quëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarua acohua'ì iye maca pa'icohua'ì ju'ima'pë pa'ija'cohua'ì a'ë, ma'tëmo tē'te ñama'pë pani.”

Jesús Tiñe Pa'ì Põnëse'e
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Seis mu'seña tëto saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre sai saëña, ai cõtihuëna. Jaronã ì ju'ì cã cui'ne ì tsia tiñe pa'ì põnëña. ³ Miacorepa iye yeja caña joja tì'añe peoji, jare coa sësë pë, poja'iyeyë poja'ico põnëoña, ì ju'ì cã ye'hue

pa'iorepa. ⁴Ja maca ñareña, Elíasre cui'ne Moisésre Jesús ja're nëcajē cocare cajēna.

⁵Ja maca Pedropi Jesure caēña:

“Ye'yaquē, ¿de'oyerepa iño pa'iyē'ni, mai? Toaso a'ri huē'ña neñu'u. Mē'ē huē'e, Moisés huē'e, cui'ne Elías huē'e neñu'u.”

⁶Jaje Pedro cani ti cuasama'ē capi, tsoe quēquē huesē sitopi. Si'ahua'i i ye'yacohua'i cato quēquē huesēsicohua'i pateña. ⁷Ja maca ma'tēmopi sirio iohua'i quē'rona nëca mequēna, asajēna, yē'ose'e pīsiña:

“Iquē cato yē'ē mamaquē api. Ini ai sihuaquē pa'iyē. I cayere asajē'ē.”

⁸Ja jeteyo'je coa Jesuse'e tel'i paquēña.

⁹Ai cutihuēpi cajequē Jesús i ye'yacohua'ire caēña, yecohua'ire mēsaru ñase'e quēama'pē, yē'ē ju'isiquēpi huēisi maca quēajē'ē, caēña. ¹⁰Jaje caēna, iohua'ise'e yahue de'huase'ere pareña. Jaje pajē coa sa'ñe seteña, iquere caē'ni, ju'isiquēpi huēisi maca quēajē'ē caquē. ¹¹Jaje pa'ina, Jesure seteña:

“¿Me yo'ojē cuañese'e ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji, caye'ni?”

¹²Cajēna, ipi sehuouña:

“Nuñerepa du'ru daija'quē api. Dani si'aye ne de'huaja'quē api. Cui'ne ¿me caquē'ni, toyase'e yē'ē Pai Mamaquē aye? Ai yo'oja'quē api. Cui'ne paije ite coeja'cohua'i a'ē, caji. ¹³Jaje pa'iquēta'are yē'ē cayē tsoe Elías daji'i. Ini pai iohua'i yēyeje yo'ohuē, toyase'e cayeje pa'ye.”

Huatire Jesús Etose'e
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jeteyo'je co'ireña, i ye'yacohua'i pa'i hue'ñana. Dani jai pai pa'ijëna, ñareña. Ñajëna, cui'ne i ye'yacohua'i ja're coní sañope cajë pateña, cuañese'e ye'yacohua'ipi. 15 Jaje cacohua'ipi Jesure ñani se jeoni huë'huëni pëpareña, de'oquëre pa'ni cuasajë.

16 Ja maca Jesupi iohua'ire sequëña:

“¿Iquere sa'ñe yo'ojë care'ni, jaohua'i ja're?”

17 Seina, iohua'i ja're pa'isiquëpi sehuouña:

“Ye'yaquë yë'ëpi dahuë, huati quë'ini, yë'ë mamaquëre cama'quëni më'ëni ña cuañosi'i caquë. 18 Huatipi ite de'oye pa'ina, ne taoquë yo'oji. Yo'oquëna, siri yë'opojä'a mëaquë cui'ne cuji qui'coquë yo'oji. Jaje yo'oquë tutu peoquë de'o huesëji. Më'ë ye'yacohua'ire eto saocaijë'ë, caquë seni jujahuë, ne tija'ña peojëna.”

19 Caquëna, Jesupi caëña:

“¡Maija'quëpi necaiquë api cuasama'cohua'i! ¿Mësaru ja're yë'ë tsoe aquëpi pa'iyë? ¿Je ja'ye tsoerepa mësarute quëcoquë cöcai pa'ija'quë a'ni, jaje huesëto? Dajë'ë, tsihua'ëre.” 20 Caëna, darena, huatipi Jesure ñani, hue'hue dahuë nequëna, sa tani tearojani siri yë'opojä'a etoquë yo'ouña.

21 Jaje yo'oquëna, ñani Jesús caëña, pëca ja'quëre:

“¿Je ja'ye tsoe jaje yo'oquë pa'iquë'ni?”

Caquëna, pëca ja'quëpi caëña:

“Tsihua'ë pa'inë aquë api. 22 Yequere toana, tsiayana huani jeosi'i, caquë yo'oquë api, jaiye. Jaje pa'ina, më'ëpi yëquëre oi cöcaijë'ë, de'hue.”

23 Caquëna, Jesupi caëña:

“Mè'èpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye.”

²⁴ Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:

“Neñe pa'iji, cuasayë. Cöcaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere.”

²⁵ Ai jerepa jai paì tsi'si daijëna, ñani huatire caëña:

“Huati asama'quë cui'ne cama'quë, yè'èpi mè'ère cayë, etajë'ë. Iquë tsihua'ère jëoni sani cui'naëni cacaye pajë'ë.”

²⁶ Caquëna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuë se ne cöña. Neni ju'ise'eje pa'ire jëoni saquëña. Jare ñani yecohua'i ju'isiquë pa'iji, careña. ²⁷ Jaje cajëna, Jesupi ite jëtëna tseani naë huëo nëcouña.

²⁸ Ja maca Jesús huë'ena cacaëna, i ye'yacohua'ipi setëña:

“¿Me yo'ojë yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

²⁹ Cajëna, Jesupi caëña:

“Ñeje pa'i huatire cato coa aima'pë cui'ne Maija'quëre señepi eto saoye pa'iji.”

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaropi saijë Galileaja'a tëto sateña. Pajje huesëjëna, sasi'i cuasaëña, Jesús. ³¹ Ja mu'se cato Jesús i ye'yacohua'ini quëaquë cuquëña. Yè'ë Pai Mamaquë cato tsea cuañosiquë pa'ija'quë a'ë. Jaohua'ipi huani jëoja'cohua'i a'ë caëña. Cui'ne caëña, toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi huëija'quë a'ë. ³² Jaje quëaquëna, i ye'yacohua'i asa ti'añe pareña. Pajëta'a seni asaye pareña, ca'rajë.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Capernaum daripëna t̄i'ani huë'ere pa'i maca Jesupi sequëña:

“¿Iquere mësarū ma'a daini sa'ñe yo'ojë care'ni?”

³⁴ Caquëna, sehuoma'pë pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni, cajë sa'ñe yo'ojë casicohua'ipi ma'a dai maca. ³⁵ Pajëna, ja'rūni ñu'i doce i ye'yacohua'ire caëña:

“Si'aohua'ire t̄eto saisiquë pasi'i, cani si'aye yecohua'ire necaiquë jo'yaë pa'iye pa'iji.”

³⁶ Jaje ca t̄ejini tsihua'ëre jopore pana nëconi, su'cuani caëña, jaohua'ire:

³⁷ “Yë'ëjē pa'ire cuasajë tsihua'ëre de'oye yo'ocaini yë'ëni yo'oye pa'iji. Yë'ëre de'oye yo'oquë cato yë'ëse'ere de'oye yo'oye peoji, cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëreje de'oye yo'ocaiye pa'iji.”

Maire Sañope Yo'oma'quë Pani Maire Cōciquë Api

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Ja maca Juanpi caëña:

“Ye'yaquë, yëquë ñahuë, më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre. Ñani yo'oma'ë cajë ësehuë, mai ja're cōni cu'ima'quëpi yo'oquëna.”

³⁹ Caquëna, Jesupi caëña:

“Ësema'pë pa'ijë'ë, yë'ë mamipi cajë pai yo'o t̄i'a ma'ñe yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato yë'ëre sañope cama'cohua'i a'ë. ⁴⁰ Maire sañope yo'oma'quë cato mai t̄e'tere pa'iji. ⁴¹ Mësarūni yecohua'ipi yë'ë do'ipi cajë oco mañare ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña paja'cohua'i a'ë, mësarū Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

*Co'aye Yo'oyena Taiñe
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² Tayo yo'oyena ne taoquère cato, quëna pëpi ñaje tēcana sēani jai tsiayana jeo dēo'ñe pa'i api, a'ricohua'ipi yē'ère cuasacohua'ire co'a de'huaquère. ⁴³ Jaje pa'ina, cayë mē'ë jētēpi tayo yo'oyena saco pa'ito tēto tējē'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupēpi cacato toa yejana saiye peoye, ⁴⁴ pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona. ⁴⁵ Mē'ë nēcayopi tayo yo'oyena saco pa'ito tēto tējē'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupēpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya nēcāñoa hue'equēpi toa yejana saito. ⁴⁶ Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona. ⁴⁷ Panita'a mē'ë ñācoapi tayo yo'oyena saco pa'ito dutani jeocojē'ë. Ai jerepa de'oji, Diusu cuañe tē'tena tē'e ñācoa hue'equēpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya ñācoa hue'equēpi toa yejana saito. ⁴⁸ Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona. ⁴⁹ Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne si'aye Maija'quē coa isiye cato asipi, ne de'huase'e pasipi. ⁵⁰ Asipi jo sēñere carajaisico pani co'aji, hua'i saraye. Jaje pa'ina, cayë: Mēsaru sai ja'ñere ne huesoma'pē pa'ijē'ë, pai ja're sañope yo'oma'pē jo'cua de'oye pa'ijē'ë.”

10

*Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Ye'ya tējini Capernaum sani Jordán ña oca tē'tena saquëña, Judea yejana. Jarona jai pai tsi'sireña, i pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, ye'yaëña, i

ye'yaye sēte. ² Fariseo paipi neñañu'u cajë seteña, ñeje:

“¿Nějore jeoñe deoquë?”

³ Cajëna, ìpi sehuouña:

“¿Moisés me cuañei'ni, mësarute?”

⁴ Caquëna, careña:

“Moiséspi cuañepi pai ëjaëpi nëjore jeoco toya ja'o necaquëna, jeocoye pa'iji.”

⁵ Cajëna, Jesupi caëña:

“Ja cato Moisés cuañepi mësaru joyopi de'oye cuasama' do'ire. ⁶ Ja'a Maija'quë si'aye yeja pa'iye de'hua maca ëmëre cui'ne nomiore de'huapi. ⁷ Ja do'ire huejani pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nëjona tsioni pa'iye pa'iji. ⁸ Ja maca caya hua'i pa'iye pañë. Coa te'ije pa'iohua'i pa'iyë. ⁹ Ja do'ire nëjore jeoñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai tsiose'ere.”

¹⁰ Huë'ena co'isi maca ì ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare seni coreña, nuñerepa asañu'u cajë.

¹¹ Cajëna, Jesupi caëña:

“Nějore jeoconi yecore huejaquë pani yeconi nomiore yo'oji, co'aye nëjore paquëta'a.

¹² Nomiopì ëjëre jeococopì yequëre huejaco pani ëmëre yo'oco, ëjëre pacota'a, jaöje co'aye yo'oco.”

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jesús quë'rona tsire dareña, ìpi papicaija'quë cajë. Jaje yo'ojeña, ì ye'yacohua'ipi tsire daco-hua'ire dama'pë Jesús quë'ro cajë ësereña. ¹⁴ Jaje ësejëna, Jesupi ñani pëi caëña, jaohua'ire:

“Coa ñajë'ë, tsire ìohua'ise'e daijajë, ësema'pë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa.

15 Nuñerepa cayë, mësarute. Maija'quë cuañe te'te cacaye peoji, tsije pa'iohua'i pa'iyë pani.”

16 Cani tsire su'cuani siopëna jëñapi patoquë de'oye pa'ijë'ë, cacaquëña.

*Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

17 Jaje yo'o tëjini Jesús saina, te'i huë'huë tome dani do're ja'runi caëña:

“De'o ye'yaquë, ¿me neja'quë a'ni, ti pa'iyere ti'asi'i cani?”

18 Caquëna, Jesupi caëña:

“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.
19 Maija'quë cuañese'e më'ëpi asayë, paire huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Yequë paconi yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë pa'ijë'ë. Cosoma'ë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core de'oye oi necaijë'ë, co'aye cama'ë.”

20 Caquëna, Jesure ipi caëña:

“Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cuañese'e asani si'a mu'seña de'oye sehuohuë.”

21 Caquëna, Jesupi ite oi ñani caëña:

“Ja yë'ta'a te'o carapi. Sani si'aye më'ë co'amaña isijë'ë. Isini ja curire pecohua'ina coa isijë'ë. Jaje yo'oni ma'tëmona jaiye paja'quë, isi tëjini daijë'ë, yë'ë ja're çoni.”

22 Jaje caquëna, posëpi oi saquëña, jaiye co'amaña paquë sëte.

23 Saquëna, Jesús ñani ite ye'yacohua'ire caëña:

“Jaiye co'amaña pacohua'ire ma'tëmo ma'a caye ai jëaji.”

24 Caquëna, ite ye'yacohua'ipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca cõuña:

“Huau dohuë, curiquëpi si'aye t̃i'añë cuasacohua'i ma'tëmo ma'a cacaye peoji. 25 T̃i'añe paji, camellore miu ñaca cojeja'a jua etojaiñe. Jaje pa'ina, jaiye co'amaña paquëre cato ai jerepa jëaji.”

26 Jaje caquëna, asani ai cuasa cõme huesësicohua'i pa'ijë seteña:

“Jaje pa'ito ¿nepi huaso cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

27 Sejëna, Jesupi jaohua'ire ñani caëña:

“Paì cato ne t̃i'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato ne t̃i'añe pa'iji. Maija'quëre cato si'aye ne t̃i'añese'e pa'iji.”

28 Caquëna, Pedropi caëña:

“Ëjaë, yëquë co'amaña si'aye jëoni më'ëre tuë'ë.”

29 Cajëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Huë'ere, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yejaña yë'ë do'ire cui'ne huaso coca do'ire jeosicohua'i pani, 30 iye yejana cien jerepa paja'cohua'i, huë'e, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'core, mamajëre, yejaña paja'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ipi josa yo'oye cui'ne ma'tëmona ti pa'iyere t̃i'aja'cohua'i a'ë. 31 Jaje pa'iquëta'are yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'jere, pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jere pa'isicohua'ipi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

*Jesupi I Ju'i Ja'ñere Quëaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Jesupi du'ru saina, i ye'yacohua'ipi jeteyo'je saë'ë, Jerusalénna tumaquëna. Saijëta'a merepa yo'oye pa'ija'coa'ni cuasajë quëquë huesësicohua'ipi saë'ë. Saijëna, ja maca Jesupi johua'ise'ere soini ite yo'o ja'ñere, ³³ ñeje caëña:

“Ñañë, mai Jerusalénna saiye. Jaroná Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina tseani isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi yequë paina se isija'cohua'i a'ë, huani jeoja'quëre. ³⁴ Isirena, jaohua'ipi yë'ëre cue'cuejë copi tse'seja'cohua'i a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Huani jeorena, toaso mu'seña tasiquëpi huajëquë huëija'quë a'ë, yë'ë.”

Jacobo Cui'ne Juan Sese'e
(Mt 20.20-28)

³⁵ Ja maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús quëno macana dani seteña:

“Ye'yaquë, yëquëre necaijë'ë.”

³⁶ Cajëna caëña:

“¿Iquere necaiye'ni?”

³⁷ Caquëna, jaohua'ipi careña:

“Më'ë cuañe te'te de'o hue'ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru maca yëquëre më'ë ëja te'tena te'ire cui'ne më'ë ari te'tena te'ire ñojë'ë.”

³⁸ Sejëna, Jesupi caëña:

“Mësarú huesëjë coa señë. ¿De'hue mësarú yë'ë sëje cono ucu ti'añe panita'a de'hue mësarú yë'ë do cuañoñeje pa'ye pa'ito tëto sani ti'añe? Yë'ë cato ai yo'oja'quë a'ë.”

³⁹ Caquëna, sehuoreña, ite:

“Yëquëje yo'o ti'aja'cohua'i a'ë.”

Cajëna, Jesús jaohua'ire caëña:

“Jaje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'ejë mësarujë ai yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë do cuañose'ejë pa'ye mësarujë do cuañoja'cohua'i a'ë. ⁴⁰ Yë'ë ëja të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe isiye peoji. Ja cato Maija'quëpi isi ja'ñe a'ë, i caquë ne de'huasicohua'ina.”

⁴¹ Jare asani diez, i ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore sañope pëti huëoreña. ⁴² Jaje sa'ñe pëijëna, Jesupi jaohua'ire soini caëña:

“Iye yeja cuañe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa de'ocohua'i a'ë. Cui'ne johua'i meñe acohua'ipi ëjaohua'ire pa'ë, cuasajë johua'ini ca'rajëna, pa'icohua'i a'ë. ⁴³ Mësaruru cato yeque yo'oye pa'iji. Pai ëjaë pasi'i, cani yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji. ⁴⁴ Cui'ne ai jerepa du'ru aquë pasi'i cani si'aohua'ire necaiquëpi jo'yaë pa'ijë'ë. ⁴⁵ Yë'ë Pai Mamaquë daima'ë paë'ë, paipi necaijajë caquë. Yë'ëpi paini necasi'i caquë daë'ë. Yë'ë ju'i do'ipi si'aohua'ire huasoyere caquë daë'ë.”

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jericó daripëna ti'asicohua'ipi iti daripëpi etareña, Jesús cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pai çoni. Jaro eta hue'ñare Bartimeo ñama'quëpi da saicohua'ini curiquë sei ñuquëña, Timeo mamaquëpi. ⁴⁷ Ñu'iquëpi Jesús Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:

“iJesús David mamaquë, yë'ë macare çocaijë'ë! iAi yo'oyë!”

⁴⁸ Caquëna, paipi pëijë ite careña:

“Cama'ë pa'ijë'ë.”

Cajëna, ai jerepa tutu ca cõuña:

“¡David mamaquë yë'ëre oi necaijë'ë! ¡Ai yo'oyè!”

⁴⁹ Caquëna, asani Jesupi caëña:

“Daijë'ë cajë'ë, ìte.”

Caëna, ñama'quëre careña:

“Ai pequë maca huëni saijë'ë, ì quë'rona. Më'ëre soiji, ìpi.”

⁵⁰ Carena, esa ì ëmëje'e ju'icore se dutani Jesús quë'rona saquëña, tsoe nëiñe peoyerepa. ⁵¹ Jesús quë'rona saquëna, caëña, ìte:

“¿Me necaiyete yëquë'ni, më'ë?”

Caquëna, ñama'quëpi caëña, ìte:

“Ëjaë, yë'ë de'oye ñañere yëyë.”

⁵² Caquëna, Jesupi ìte caëña:

“De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, më'ëre.”

Ca macarepa sëtani ñaëña. Ñani Jesús ja're saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén ja'ye macana tì'ani Olivos cutihuë je'ñerepa daripëa Betfagé cui'ne Betania daripëare pa'i Jesupi cayaohua'ire ì ye'yacohua'ire jëjo saouña.

² Ñeje caquë:

“Je te'te a'ri daripëna sani tì'a maca mësarü ñaja'cohua'i a'ë, burro posëre papi paireje hue'ema'quëni, sësiquëni. Nëina, joyeni dajë'ë.

³ ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni? cacohua'i pa'ito

cajĕ'ĕ: 'Ējaĕpi cusi'i caquĕna, sayĕ. Cuni tĕjini jeo daija'cohua'i a'ĕ,' cajĕ'ĕ.”

⁴ Caĕna, sani burrore tĭ'areña, ma'are sĕasiquĕpi hue'sere nĕina, caca sa'ro yĕ'quĕ macare. Nĕani ĭte joyereña.

⁵ Joyejĕna, ĭti maca pa'icohua'ipi careña:

“¿Me neja'quĕni burrore saye'ni?”

⁶ Cajĕna, Jesús case'eje careña. Cajĕna, de'oji. Sajĕ'ĕ, careña. ⁷ Carena, Jesús quĕ'rona burrore dareña. Dani ĭohua'i cañapi burro jetena jajereña. ⁸ Mĕni ja'runa jai paĭ ĭohua'i cañapi, ĭ sai ma'ana jaje oereña. Yecohua'ipi jaiye ja'o tĕteni da oereña, ĭ sai ma'ana.

⁹ Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajĕ cuireña:

“De'oquĕrepa daiji, Maija'quĕ jĕjo daoquĕ. ¹⁰ ĭ cuañe maca jerepa de'oye pasio. Mai nĕcuĕ David maca cuañe maca pa'ise'eje Maija'quĕ ai de'oji.”

¹¹ Jerusalĕnna cacani Maija'quĕ huĕ'ena sani cacani si'a huĕ'e nĕani na'i huesĕquĕna, Betania quĕ'rona ĭ doce ye'yacohua'i ja're cōni saquĕna.

*Jesupi Higuera Soquĕ Yĕre Pui Case'e
(Mt 21.18-19)*

¹² Nĕtasi mu'se Betaniapi saiĕna, Jesure aĭ ĕaĕña. ¹³ Aĭ ĕaquĕna, so'opi señaquĕ, higuera soquĕ yĕpi ja'o quĕi nĕpi nĕcaoña. Nĕcacona, ĭti ca pa'ima'quĕ caquĕ saquĕna. Sani nĕaquĕna, coa ja'ose'e paquĕna, ĭti quĕima'a tĕcahuĕ sĕte.

¹⁴ Pa'ina, Jesús ĭti nĕre caĕña:

“Yureta'a paĭ ocueye peosipi, mĕ'ĕ quĕise'e.”

Jaje caquĕna, ĭ ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Ja jeteyo'je Jerusalén t̄i'ani, Jesús Maija'quë huë'ena cacani co'amaña huerojë cui'ne co'amaña isicohua'ire eto saña. Curiquë cambia mesaña jè'je taño sauña. Cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i sai jè'je taño sauña. ¹⁶ Maija'quë huë'ena co'amañare saye ëseiña. ¹⁷ Ëseni ye'yaquë caëña:

“Toya pëpë caji: ‘Yë'ë huë'e cato si'a pai Maija'quëre se huë'e hue'yoye pa'iji.’ Jaje pa'iquëta'are mësarú cato co'amaña ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁸ Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Jesure huani jëõñere careña: ¿Me huani jëoja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i cato airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja do'ire ëjaohua'ipi Jesure ca'rajë huani jëõñere careña. ¹⁹ Ñami de'oquëna, Jesús pai daripëpi t̄irona saquëña.

Higuera Soquë Yë Cuënese'e
(Mt 21.20-22)

²⁰ Ñatasi mu'se nea huë'ña saijë ñajëna, higuera soquë yë tsoe sucua mañaque cuëne huesësicopi pa'iona, ñareña.

²¹ Ñani ja maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, ite:

“Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cuëne huesëstico pa'ico.”

²² Caquëna, Jesupi j̄ ye'yacohua'ire caëña:

“Nequëre papi cuasajë'ë, Maija'quëre.

²³ Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cutihuëre tsiayana

jëjo saoye yëni Maija'quëre nequë api cuasani seto neñe pa'iji. ²⁴ Nuñerepa cayë, Maija'quëre seni isija'quë api cuasato isiye pa'iji. ²⁵ Maija'quëre se maca yequere sañope yo'oye pacohua'i pa'ini sai de'huacaijë'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaruru co'aye tayo yo'ose'e sai de'huacaija'quëre. ²⁶ Jaje pa'iquëta'are mësarupi sai de'huacaima'cohua'i pa'ito mësaruru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaruru tayose'e sai de'huacaiye pasipi.”

*Jesús Cuañeñerepa Pa'iyë
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Ja maca Jerusalenna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë huë'ejala cu'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús quë'rona dani ²⁸ ite seteña:

“¿Ique cuañeñepi iye më'ë yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre cuañequë ëjaëre carena, yo'oquë'ni?”

²⁹ Cajëna, Jesupi caëña:

“Yë'ëje mësarute sesi'i te'ore. Mësarupi yë'ë señere sehuorena, yë'ëje quëasi'i, yë'ëre cuañequëre jëjo daoquëre. ³⁰ ¿Nepi Juan iti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë panita'a pai? Mësarupi sehuojë'ë.”

³¹ Jaje caëna, sa'ñe careña, ñeje:

“Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato ipi sehuosipi ‘¿Jaje pa'iquëta'are mësaruru me yo'ojë ite care paji cajë asaye pare'ni?’ ³² Cui'ne pa'ipi cuañesiquë pa'iji cayeje pañu'u.”

Si'a pai Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire ca'rajë.

³³ Jaje cani Jesure careña:

“Huesëyë.”

Cajëna, Jesupi caëña:

“Cui'ne yë'ëjē, yë'ë cuañe tutu quëaye pañë.”

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jā maca Jesús pai yo'oyeje pa'ye caquë quëaëña, ñeje:

“Paji'i, tel'i pai yeja paquë. Jaje pa'ipi tapi, cuiya'i. Tani tu'rihuë tēhuopi. Cui'ne cuiya'i suni de'huaja'toje nepi. Cui'ne cuiya'i tsio ëmë huë'epi tuijē si'a tsio ñaja'core nepi.

Jaje si'aye ne tējini co'amaña necaicohua'ini isi nēoni saji'i. ² Tēaye ti'asi maca i jo'yare jējo daopi, co'amaña necaicohua'i quë'rona ite cajē necaise'e pa'iji, caquë. ³ Jaje jējo daosiquëta'are co'amaña necohua'ipi tseani si'seni isima'pë jējo saohuë. ⁴ Jaje yo'orena, iti tse aquëpi yequëre jējo saopi. Jējo saouna, jaëreje quëna pëapi jëahuë. Cui'ne siopëje a'si quë'ire tea ju'ijë yo'oni jējo saohuë. ⁵ Jaje yo'oruje iti tse aquë ja yë'ta'api yequëre jējo sao copī. Jējo saosiquëni jaëni coa huani jëohuë.

⁶ Jējo saquë pequë yureta'a i mamaquëre pani jējo saopi, yë'ë mamaquëre cato yo'oye peoji caquë. ⁷ Jaje caquë jējo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ñani 'iquëpi si'a co'amaña paja'quë api huani jëoni maipi iti tse acohua'i neñu'u,' cani huani jëohuë. ⁸ Jaje yo'oni tseani huani jëoni i capë hue'sena jëocohuë.”

⁹ Jaje quëa tējini Jesús sequëña:

“¿Me yo'oja'quë a'ni, iti yeja aquë?” Cani caëña, iti yeja aquë cato dani, huani jeaja'quë api, co'amaña necohua'ire. Huani jeoni yecohua'ina isija'quë api.

¹⁰ ¿Ñama'cohua'i a'ni toya pëpë caye? Ñeje caji: Quëna pëa huë'e necohua'i yo'o jujani jeocosi quëna pëpi yure cato huë'ehuërepa ui quëna pë de'oye iti quëco pacorepa.

¹¹ Iye cato ëjaëpi jaje yo'opi. Jaje yo'ose'ere de'oyerepa yo'o u'ni cajë ñañë, mai.

¹² Casi maca Jesure tseañu'u cajë yo'oreña. Jesupi yo'ose'ejë pa'ye caquë johua'i yo'oyere caëna, asani pëijë yo'oreña. Jaje yo'ojëta'a tseañë pareña, paini ca'rajë. Jaje pa'ina, yo'oma'pë pateña.

Jesure Sese'e Pa'i Do'i Saiñere
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Ja jeteyo'je Jesús quë'rona fariseo acohua'ire cui'ne Herodes acohua'ire jëjo daoreña, jaohua'ipi ite neñajajë cajë. ¹⁴ Jaje daisicohua'ipi Jesure careña:

“Ye'yaquë, yëquë asayë, mëlë nuñerepa caquëpi pa'iye, pai cayere asama'quëpi nuñerepa Maija'quë cocare caquëpi paire si'aohua'ire si'a yë'quë maca caquëpi pa'iye. Jaje pa'ina, ¿de'oquë pa'i do'ire romano pai ëjaëna saiñe, panita'a pañe?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi toe johua'i coa caye asani caëña:

“¿Me neñu'ju yë'ëre cosojë neñañu'u cajë caye'ni? Dajë'ë, curiquë të'quire ñaja'core.”

¹⁶ Darena, Jesús ñani sequëña:

“¿Ne tsia'ni ico? ¿Cui'ne, ne mamire toyasi-coa'ni?”

Caquëna, sehuoreña:

“Romano paì ëjaë mamipi toyasicoa.”

¹⁷ Cajëna, Jesupi caëña:

“I tseco pa'ito ina isijë'ë. Maija'quë tseco pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”

Jaje sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe.

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Jesure ña'ña'u cajë dateña, saduceo paì aco-hua'ipi. Jaohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i pateña. Jaohua'ipi careña, ñeje:

¹⁹ “Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani jeoca'aji'i, maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire. ²⁰ Te'ipi siete mamajë emëohua'ire paëña. Paquëna, jaohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë juji'i. ²¹ Juquëna, yo'jeipi hua'jeore huejapi. Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, yo'jeipi huejani cui'ne yo'opi. ²² Jare jajese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë juju sahuë, si'aohua'i mamajëre peocohua'i. Ja jeteyo'je ioje juco'ë. ²³ ¿Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ne nëjo pa'ija'coa'ni, te'oni siete pairepa huejasico?”

²⁴ Cajëna, Jesupi sehuouña:

“Mësarü coa tayo huesëjë cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë toya pëpë ñama' do'ire.

²⁵ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji. Mamajëre isiye peoji. Ma'tëmo huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. ²⁶ ¿Ju'isicohua'i

huëiye ayere, toyase'e mësaru ñama'cohua'i a'ni, Moisés toyase'e jaropi caji, Maija'quë a'ri soquë yëpi toajë pa'io tsë'isicopi case'ere? 'Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.' ²⁷ Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi. Jaje pa'iquëta'are mësaru coa tayo huesëni yo'ojë cayë."

Si'a Cuañese'e Jerepa Pa'ye

(Mt 22.34-40)

²⁸ Sa'ñe yo'ojë cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi cuañese'e ye'yaquëpi titani sequëña:

"¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cuañesico jerepa pa'io?"

²⁹ Caquëna, Jesupi caëña:

"Du'ru macarepa cuañese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pai asajë'ë, mai Ëjaë Diusure. Jaëse'e te'i pa'iji. ³⁰ Oijë'ë, Ëjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi. Jaje caji, cuañese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa pa'ye. ³¹ Cayaye acoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji ñeje: 'Oijë'ë, më'ë quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.' Yeque jerepa pa'ye peoji."

³² Jaje sehuouna, cuañese'e ye'yaquëpi caëña:

"De'oyerepa cahuë, më'ë ye'yaquë. Peore paji, yequë Diusu. Te'i pa'iji, Diusu. Nuñerepa cahuë, më'ë. ³³ Jaje pa'ina, Maija'quëre si'a më yëye oiyeipi si'aye më asaye oiyeipi cui'ne si'a joyo oiyeipi cui'ne si'a tutu oiyeipi, cui'ne mai quëno maca pa'iquëre co'ye oiyeje pa'yepi, ja oiyeipi jerepa pa'ye a'ë, Maija'quëre isiye, cui'ne ëojë seña jerepa."

³⁴ Si'aye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:
 “Më'ëre Maija'quë cuañe te'te so'ore pa'iye paji.”
 Jaje caëna, asani yecohua'ije ite seni coñe
 pareña, si'aye asaquë api cajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Maija'quë huë'ena ye'yaquë Jesús caëña:
 “¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i Cristo cato
 David mamaquë api caye'ni? ³⁶ David jare ipi capi.
 Maija'quë joyopi quëaquëna, ñeje capi:
 Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:
 ‘Yë'ë ëja te'tena ja'rujë'ë,
 yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo
 huë'ehuëna të'ya me macaja'a.’

³⁷ ¿Jaje pa'ito me Cristo David mamaquë
 pa'iquë'ni, Davidpi Cristore yë'ë ëjaë hue'yoto?”
 Jaje caquëna, jai pai tsi'sisicohua'ipi ai yëjë
 asareña.

Jesupi Sañope Case'e Cuañese'e Ye'yacohua'i
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesupi caëña, i ye'ya maca:
 “De'hua ñajë'ë, cuañese'e ye'yacohua'i yo'oye
 ye'yema'pë. Jaohua'i cato tsoa caña suñani
 cui'ne paipi de'oye pëpajajë cajë yo'ocohua'i a'ë.
³⁹ Jaohua'i cato de'o ñu'i saire pai tsi'si hue'ñana
 co'eni ja'rucohua'i a'ë, cui'ne de'o hue'ñana
 aoje aicohua'i a'ë. ⁴⁰ Hua'jeohua'i huë'ña jiojë
 yo'ocohua'i a'ë. Paipi de'ocohua'ire pa'ë cajajë
 cajë tsoaye Maija'quëre señë cajë yo'ocohua'i a'ë.
 Jaohua'i a'ë, iti jerepa si'se cuañoja'cohua'i, jaje
 yo'osi do'ire.”

*Peocopi Isise'e**(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi isi mahuë je'ñere pare. Jarote ñu'i ñaquëna, jaiye curi pacohua'i daijë iti mahuëna ayareña. ⁴² Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo maca curiquë peocopi dani caya cobre tē'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.

⁴³ Jaje ñani i ye'yacohua'ire soini caëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Jaø hua'jeo co'amaña peocopi si'aohua'i curi ayaye jerepa ayao do'i quë'yerepa. ⁴⁴ Yecohua'i cato iohua'i huero ju-jase'ere isiyë. Jaje pa'iquëta'are ico cato peocopi si'a mañare isi sao.”

13*Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Ja'ñere**(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Maija'quë huë'epi Jesús eta maca i ye'yaquëpi caëña:

“iYe'yaquë, iye quëna pëare ñajë'ë, cui'ne jai huë'ñare!”

² Jaje caquëna, Jesupi sehuouña:

“¿Jai huë'ñare ñaquë caquë? Ja më'ë ñase'e yequë mu'se, peo ja'ñe a'ë. Quëna pëapi tuñajë nese'e si'aye nejo ja'ñe a'ë.”

*Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe**(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)*

³ Ja maca Maija'quë huë'e je'ñere pare Olivos cutihuë pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan cui'ne Andrés coni pai asama'tona seteña:

⁴ “Je yēhua jaje yo'o ja'ñere mē'ē caē'ni, yēquere quējā'ē. ¿Me pa'ija'coa'ni, iti yo'o iño ja'ñe ja yo'oye ti'a maca?”

⁵ Cajēna, Jesupi sehuouña:

“De'huarepa ñajē pa'ijē'ē, mēsarute coa cosojēna, sehuoye. ⁶ Jai pai yē'ē mamire cajē 'yē'ē a'ē, Cristo' caja'cohua'i a'ē. Jaje cajē coa cosojēna, sehuoja'cohua'i a'ē, jai pai.

⁷ Jaje pa'iquēta'are mēsarupi huajo coca cui'ne uihuaye asacohua'i pani quēquēma'pē pa'ijē'ē. Ja cato jare jaje yo'oye pa'ina, yo'oji. Jaje yo'onije ja yē'ta'a carajā'ñe peosipi. ⁸ Yequē pai tsēcāpēpi yequē tsēcāpēre se uihuaja'cohua'i a'ē. Cui'ne yequē yeja paipi se uihuaja'cohua'i a'ē. Si'a hue'ña yeja ñu'cueye pa'ija'coa. Cui'ne aopi peoquēna, ai ēa ju'ija'cohua'i a'ē. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai yo'oye.

⁹ De'hua mēsaruja'a co'ye de'oye ñajē'ē. Mēsarute cato paipi tseani pai ējaohua'ina isija'cohua'i a'ē. Jaohua'ipi cuañejēna, mēsarute pai tsi'si hue'ñana si'sejē yo'oja'cohua'i a'ē. Jaje yo'ojēna, mēsarupi yē'ē do'ire iñoja'cohua'i a'ē cuañecohua'i cui'ne si'a pai ējaohua'i ña hue'ñana. ¹⁰ Ja yē'ta'a carajāima'nē de'o cocare quēaye pa'iji, si'a hue'ña. ¹¹ Mēsaruni ējaohua'i quē'rona sasicohua'i pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni? cuasama'pē pa'ijē'ē. Cajē'ē, Maija'quē isi cocapi, ja maca cato. Jaje pa'ina, mēsarupi caye paja'cohua'i a'ē, Maija'quē joyopi caja'quē api. ¹² Te'e tsēcāpē acohua'ipi yo'jeire panita'a maja'yēre quēa yehuoja'cohua'i a'ē huani jeojē'ē, cajē. Pēca ja'quēohua'ipi mamajēre quēa yehuoja'cohua'i a'ē, cui'ne mamajēpi pēca

ja'quëohua'ire sañope yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë. ¹³ Si'a paï mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi huaso cuañoja'quë api nuñerepa yo'oquëpi.

¹⁴ Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'ajil'i, si'si nequëpi cui'ne coa nejoquëpi si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani Maija'quë toya ja'o ñaquëpi asa tì'añe pa'iji. Ja maca Judea pa'icohua'ipi ai cutihuëana catiye pa'iji. ¹⁵ Ja mu'se huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeni cacani co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë. ¹⁶ Tsiore pa'iquë pani co'ini caña sasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë. ¹⁷ Ja mu'seña nomiohua'i tsj ëtapëa pa'icohua'i cui'ne tsj mañare pacohua'i ai yo'oja'cohua'i a'ë, teaye. ¹⁸ Mësaru cato Maija'quëni sejë'ë, sësë mu'seña catiye peoja'core. ¹⁹ Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija'coa. Ja mu'seña cato ai co'a mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne jeteyo'je peosipi, ja jerepa ai yo'oye. ²⁰ Ja mu'seña Ëjaëpi ja yo'oye tëama'quë pa'ito te'ijë jëaye peo'ñe pa'io. Jaje pa'iquëta'are i sahuasicohua'ini i paini caquë ja ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ijë conì jëaja'cohua'i a'ë.

²¹ Mësarute yecohua'ipi 'iñore pa'iji, Cristo ñajë'ë, cacohua'i pa'ito asama'pë pa'ijë'ë, panita'a 'Jetore pa'iji.' Catojë sehuoma'pë pa'ijë'ë, iohua'i caye. ²² Coa cacohua'i daija'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë cacohua'ijë daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi paï yo'o tì'a ma'ñere yo'o iñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jaje yo'ojëna, Maija'quërepa sahuasicohua'ique jaohua'ire sehuoye ja'lì maca

yo'oja'cohua'i a'ë. ²³ Jaje pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë pa'ijë'ë, caquë.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jaje ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ësëpi yaya huesëja'quë api. Ñañëje miañe paja'quë api. ²⁵ Ma'ñochoje ma'tëmopi tomeja'cohua'i a'ë. Jaje yo'o maca ma'tëmo tuture paque tsasija'coa. ²⁶ Ja maca sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi Pai Mamaquë daija'quë api. ²⁷ Ja jeteyo'je i huiñaohua'ire cuañesipi, i sahuasicohua'ire cajese'e tutu jupëapi i paire tsi'sojë'ë, caquë si'a hue'ña pa'icohua'ire.

²⁸ Higuera soquë yë yo'oye ayere ye'yejë'ë. Ja soquë yë cato huiña capëa pa'i maca je'nërepa ja'o eta huëcooa. Eta maca ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë ti'aji. ²⁹ Ja yo'oyeje pa'ye mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi ti'aquë tëto saina, ñajë je'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë. ³⁰ Nuñerepa cayë, ja yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju'ima'në tëto saija'coa, iye. ³¹ Ma'tëmo cui'ne yeja pani jujani carajai ja'ñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje ti pa'i ja'ñe a'ë.

³² Iti mu'se cui'ne hora pai huesëyë. Huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji. Si'aohua'i huesëyë. Coa ja'quëse'e asaji, iti mu'se.

³³ Jaje pa'i do'ire, mësaru cato si'anë sëtasicohua'ije pa'iohua'ipi ñajë sejë pa'ijë'ë, i dai hora huesëye sëte. ³⁴ Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja yë'ta'a huë'epi saima'në i jo'yare pai ñapere co'amaña yo'o ja'ñe isini cui'ne eta sa'ro

ñacaiquëre cuañeni ñajë'ë cani saise'ejë pa'iyë a'ë.
³⁵ Jaje pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë,
 coa si'anëpi, iti huë'e aquë tütayere huesëye sëte.
 Na'i maca, ñami jopo, mu'se, cura yë'i maca,
 panita'a nea hue'ña daima'quëni cajë. ³⁶ Yo'ojëna,
 cuasama'topi caisicohua'ini tütama'quëni de'hua
 ñajë'ë. ³⁷ Iye mësarute caye cato si'a paire cayë:
 'Sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë,' caquë."

14

Jesure Tseañu'u, Cajë Yo'oye

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Israel pai Egíptopi etajë pa'ise'ere cuasajë
 yo'oye, cui'ne o'sa peo pan aiñe caya mu'seña
 cara maca, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi
 cui'ne cuañese'le ye'yacohua'ipi merepa Jesure coa
 cosojë tseani huani jeora'ye cajë. Iti yo'o ja'ñere
 co'ehuë. ² Careña, cui'ne pai tsi'sini sihuajë yo'o
 maca huaiye pañu'u, co'aye paipi cuasa co'me
 huesëni sañope ai yo'ojë cama'cohua'ini, careña.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania daripëre paquëña, Simón ja'ju
 dahüë hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare
 ñuquëña, Jesús. Ñu'ina, te'o nomio jai do'i huëo së
 da'care quëna huëna timësiconi dani Jesús siopëna
 iti da'capi dooña. Nardo da'case'le nesicopi,
 yequejë co'mema'copi. ⁴ Iti maca ñu'icohua'ipi
 pëti huëoreña. Jaje pëti huëojë careña:

“¿Me yo'oco huëo së da'ca coa nejoco'ni? ⁵ Iopi
 yecohua'ina se isico pani trecentos romano

curiquë tē'ña nera'o. Jaje yo'oni co'amaña peocohua'ire cōcatira'o.”

Jaje cajë iote coejë pëijë ñareña.

⁶ Jaje ñajëna, Jesupi caëña:

“Coa ñajë'ë, iose'e yo'oja'co. ¿Me yo'ojë josa caye'ni? Iye io yë'ëre necaise'e cato de'o co'amaña'ë. ⁷ Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue'ñare si'anë pa'iye paja'quë a'ë. ⁸ Io cuasaye ja'i maña ico cato de'hue yë'ë sïopë huëo sēñe necaco'ë, du'runa yë'ëre tã ja'ñere caco. ⁹ Nuñerepa cayë, coa si'a hue'ña ico yo'ose'e quëaye pa'ija'coa, io yo'ose'e huanëyema'pë cuasa ja'ñere cajë, huaso coca quëa maca.”

Jesure Judas Isise'e

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i ja're cōni coca caëña, Jesure tseani iohua'ina isi ja'ñere. Jaë cato doce ye'yacohua'i aquë paji'i. ¹¹ Jaje caquëna, asani ai sihuareña. Jaje sihuajë curiquë isireña. Isirena, Judaspi ¿Jesure merepa tseani isija'quë a'ni? caquë i yo'o ja'ñere co'eiña.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Egítopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë pai tsi'sini, tsoe yo'ojë pa'ise'eje yo'o mu'se tì'aëña, o'sa cō'me ma'a ao ai mu'se. Du'ru mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai mu'serepa tì'aëña. Jaje tì'aëna, Jesús ye'yacohua'ipi seteña:

“¿Egíptopi Israel paí etajë pa'ise'ere cuasajë, aïne jerona sani ne de'huarena aïne yëquë'ni?”

¹³ Cajëna, Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saokuë caëña:

“Jai paí daripëna sani oco yurupë saquëni ti'ani i ja're saijë'ë. ¹⁴ Sani ja're sa cacajë cajë'ë ite huë'e aquëre: ‘Ye'yaquëpi capi: ¿Jerore pa'ico'ni, tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja're na'iquëna aija'co, Egíptopi Israel paí etase'ere cuasajë? cajë'ë.’ ¹⁵ Ipi mësarute iñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe ne de'huasiconi. Jaron a yureta'a ñani ne de'huajë'ë, mai tse.”

¹⁶ I ye'yacohua'ipi sani ti'areña, jai daripë. Ti'ani jare Jesús quëase'eje si'aye ti'areña. Ti'ani na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huareña, Egíptopi Israel paí etase'ere cuasajë yo'oyere.

¹⁷ Ñami de'osi maca Jesús i doce ye'yacohua'i ja're ti'aëña, iti huë'ña. ¹⁸ Ti'ani mesare ñu'i aiquëpi caëña, Jesús:

“Nuñerepa mësarute cayë. Mësar aiquëpi yë'ë ja're te'ona aiquëpi isi yehuoja'quë api.”

¹⁹ Jaje ca maca iohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

“¿Yë'ë pa'ija'quë a'ni?”

²⁰ Cajëna, Jesupi caëña:

“Doce aiquëpi yo'oja'quë api, yë'ë ja're te'e quëna de'huana aiquëpi. ²¹ Jaje pa'itojë de'oji. Paí Mamaquë cato jare iti toyase'e pa'iyeje saiji. Jaje pa'iquëta'are iTeayerepa yo'oja'quë api, ite isi yehuoquëta'a! Ipi ai de'oye pasiquë pa'ito de'ora'pi, jaëte.”

²² Ja yë'ta'a aore aijëna, Jesupi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seni i ye'yacohua'ire aokuë caëña:

“Aijë'ë. Iye cato yë'ë capë a'ë.”

²³ Jeteyo'je ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, caquë seni, i ye'yacohua'ina isina. Isina, si'aohua'i ucureña, iote.

²⁴ Ucuarena, caëña:

“Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pai de'oye pa'i ja'ñere caquë huajëye Maija'quë paire cayere quëaye a'ë.

²⁵ Jaje pa'ina, mësarute nuñerepa cayë cui'naëpi iye, cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë. Yequë mu'se Maija'quë cuãne te'tena cuiya'i o'sa ucuñu'u.”

Pedro Cosose'e

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jëjë tëjini Olivos cutina sateña.

²⁷ Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Si'aohua'i mësarü yë'ëre jëcoja'cohua'i a'ë, iye ñami. Jaje pa'ina, toyase'e caji: ‘Huani jëoja'quë a'ë, yëi ñamare ñacaiquëre. Ja maca yëi ñamapi tiya huesëja'cohua'i a'ë.’ ²⁸ Jaje pa'iquëta'are ju'isiquëpi huëisi maca yë'ëpi du'ru saija'quë a'ë, Galileana, mësarü ja yë'ta'a saima'pëna.”

²⁹ Jaje caquëna, Pedropi caëña:

“Jaje yecohua'i më'ëre jëcotojë yë'ë cato më'ëre jëoñe pañë.”

³⁰ Caquëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa më'ëre cayë. Iye ñami ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, ite ñama'quë a'ë caquë.”

³¹ Jaje Jesús caquëna, ipi caëña:

“Yë'ë cato pañë, cosoye. Ju'iñe pa'itojë më'ë ja're ju'ija'quë a'ë.”

Caquëna, yecohua'ijë cui'ne careña.

Jesús Sese'e Getsemanína
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Getsemaní hue'e huē'ñana t̄'ani Jesús caēña, i ye'yacohua'ire:

“Iñore dujē pa'ijē'ë, yē'ëse'e Maija'quēre sani se'si'i.”

³³ Cani coa Pedrore, Jacobore, cui'ne Juanre saēña. Ja maca ai cuasaquē cui'ne ai yo'o huēouña.

³⁴ Jaje yo'oquē caēña, jaohua'ire:

“Ai oi ēaye nēiji, yē'ë joyore papi juni huesēye pa'ina. Iñona mēsaru cato pēani sētasicohua'ipi pa'ijē'ë, caïma'pē.”

³⁵ Cani Jesús ise'e seña maca sani yejana do're ja'runi Maija'quēre de'hue neñe pa'ito, necaijē'ë, ai yo'oye pa'si'i, iti yo'o maca t̄'aēna, caquē sequēña.

³⁶ Jaje sei caēña:

“Yē'ë ja'quē, mē'ëre cato si'aye neñese'e pa'iji. Nejocaijē'ë, yē'ëre ai yo'oye ne ja'ñere. Yē'ë yēye peoja'quē, coa mē'ë yēyepi yo'oye pa'ija'quē.”

³⁷ Jaje seni tējini i ye'yacohua'i quē'rona sani ñaquēna, caisicohua'ipi pateña. Pa'ijēna, Pedrore caēña:

“¿Simón caiquē, mē'ë? ¿Te'le hora macaje sētasicuēpi ña t̄'añe paē, mē'ë? ³⁸ Sētasicohua'ipi pa'ijē Maija'quēre sejē'ë, co'ayena taiñe paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yo'oye yēji. Jaje pa'iquēta'are mē'ë capēpi tutu poji.”

³⁹ Jaje cani t̄ijupē sani ja'rē case'eje pa'ye caquē sequēña. ⁴⁰ Jaro cui'naēpi co'iquē cui'ne caisicohua'ini t̄'api i, ye'yacohua'ire. Airepa huēo ca'quēna ñaco naimopi jameina caē'ë, quēcoñu'u

cajëta'a. Jaje pa'ina, ite sañope sehúo tì'añe peo-huë. ⁴¹ Toasoñe acore saisiqüëpi tìtaquë caëña, jaohua'ire:

“Yureta'a cani huajëjë'ë. Tsoe de'oji. Ja ja'ye caijë'ë. Tì'api Pai Mamaquëre co'aye yo'ocohua'i jëñana isi maca. ⁴² Huëijë'ë. Sañu'u. Yë'ëre isi yehuoja'quëpi daiji.”

Jesure Tsease'e

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Ja yë'ta'a Jesús cocare i ye'yacohua'i ja're caquëna, Judaspi tsoe tìtaëña. Jaë cato doce acohua'i aquë paji'i. I ja're conì jai pai hua'ti cajicohua'ipi cui'ne tara cajicohua'ipi dateña. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi, cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi jëjo daocohua'ipi conì daisicohua'i pateña. ⁴⁴ Judas ìti isi yehuoja'quëpi caëña, jaohua'ire:

“Yë'ëpi ìni tì'ani sihuaja'quë a'ë. Sihuaquëna, ñani jaëni tseajë'ë. Tseani de'oye sëani sajë'ë.”

⁴⁵ Jaje casiquëpi tì'ani Jesure tsiojani caëña:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë.”

Jaje caquë tsu'supi. ⁴⁶ Tsu'suquëna, ja maca Jesure tome dani tseani sareña, sëasiquëni.

⁴⁷ Jaje yo'o maca ìti maca pa'iquëpi hua'ti dutani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i necaiquëni cajorose'e tëto tëaëña. ⁴⁸ Ja maca Jesuje caëña, ite tseä paire:

“¿Tarapi hua'ñapi conì date, yë'ëre tseañu'u cajë co'amaña yahue ìmaquëre yo'oyeje pa'ye? ⁴⁹ Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'ëpi pa'i mësarute ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre tseañe pahüë. Jaje pa'iquëta'are iye cato toyase'ëpi tì'aquëna, jaje yo'oye pa'iji.”

⁵⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jeoni cati sateña.

Posëpi Catiye

⁵¹ Jaje pa'iquëta'are te'i tsì posë macapi jai capi deasiquëpi tuquëña, Jesure. Tuina, tseareña.

⁵² Tsearena, jai case'e jeoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tëjicohua'i Quë'rona Sase'e

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Jesure ja maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona. Jarona Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i conì. ⁵⁴ Jaje sajëna, Pedroje so'o maca se ñaquë tuquëña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa huë'e hue'se daripëre pana. Jarona soldado paì ja're conì pëani toare cui ñuquëña. ⁵⁵ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne paì yo'oye ca tëji ëjaohua'ire papi Jesure jaje yo'oquëre papi cayere co'ereña, asani huani jeonere cajë. Jaje co'ejëta'a ti'añe pareña. ⁵⁶ Cui'ne jai paì coa huëojë ti yo'o ma'ñere sañope Jesure careña, cosojë. Cui'ne iohua'ija'a sa'ñe yo'ojë careña, te'e cayepi peoquëna. ⁵⁷ Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña. ⁵⁸ Yëquëpi i caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:

“Ñeje caquë api, ‘yë'ëpi Maija'quë huë'e nejoja'quë a'ë, paì de'huasi huë'e. Jaje yo'oni jeteyo'je tres mu'seña pa'i maca huajëcore neja'quë a'ë, paìpi nema'core.’ Jare asahuë.”

⁵⁹ Jaje canije nuñerepa te'eje pa'ye caye pareña.

⁶⁰ Ja maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi iohua'i ca jopoja'a huëni nëcayepi Jesure sequëña:

“¿Asaquë mē'ë, mē'ëre sañope caye? ¿Me yo'oquë sañope sehuoye paquë'ni?”

⁶¹ Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye paëña, i caye. Jaje paquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi t̄ijupë Jesure sequëña, ñeje:

“¿Më'ë Cristo, Maija'quë de'oquërepa mamaquë a'ë?”

⁶² Caquëna, ja maca Jesupi sehuouña:

“Jaje pa'ijë'ë. Yë'ë a'ë. Cui'ne mësarupi Pai Mamaquëre yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, Diusu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina. Cui'ne Ma'tëmopi sir-ija'a nëca meina, ñaja'cohua'i a'ë.”

⁶³ Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi i ju'i care co'ye naë yeto saoque caëña:

“¿Iquere cajë jerepa paire quëaja'cohua'ire co'eye'ni, tsoe t̄i'api? ⁶⁴ Jare mësarupi asahuë, i yë'opopi Maija'quëre cue'cuequë caye. Jaje pa'ito ¿me caye'ni, mësaru?”

Jaje caëna, yureta'a si'a pai careña:

“Huani jeoñe pa'iji.”

⁶⁵ Casi maca je'nërepa yecohua'ipi copi tse'se huëoreña. Cui'ne yecohua'ipi tsiana cañapi tëtö queoni të'cajë yo'ojë careña:

“¿Nepi të'care'ni? Se ca ñajë'ë.”

Cajëna, soldado pajje yo'oreña, ite.

Pedro Cosose'e

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro cato huë'ehuëre paquëña, hue'se daripëre. Jarote pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre necaicopi ⁶⁷ toare cui ñu'ina, ñani ite caoña:

“Ina, mē'ēje Jesús Nazaret aquē ja're pa'isiquē a'ē.”

⁶⁸ Cacona, Pedropi caquē cosouña:

“Ñama'quē a'ē, ite. ¿Iquere jaje caco'ni? Huesēyē.”

Jaje cani eta sa'ro quē'rona etaēña. Eta maca curapi yēquēña. ⁶⁹ Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaēre necaicopi ñani cui'naopi ca huēo coña, iti maca pa'icohua'ina:

“Iquē cato Jesús ye'yacohua'i aquē api.”

⁷⁰ Jaje catojē ije cui'naēpi coso couña, ñama'quē a'ē caquē. A'ri maña tsoe maca pa'i maca Pedrore iti maca pa'icohua'ipi careña:

“Mē'ē Jesús ye'yacohua'i aquēre pa'ē. Mē'ē cato Galilea aquē a'ē. Cui'ne mē'ē coca cayejē Jesús ye'yacohua'i caye a'ē.”

⁷¹ Jaje caquēna, Pedropi yureta'a sañope co'aye caquē, cui'ne ñama'quē a'ē care payē caquē capi:

“¿Iquere mēsaru yo'ojē caye'ni? Ñama'quē a'ē, jaēte.”

⁷² Caquēna, cui'naēpi cura yēni copi. Jaje cura yē'i maca yureta'a Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e. Jesús cato ca'aji'i: “Ja yē'ta'a cura cayaye yē'ima'ēna mē'ēpi toasoñe ñama'quē a'ē caquē cosoja'quē a'ē.” Jaje i case'eje tī'aēna, itire cuasa ñajani ota huēoni ai oji'i.

15

Jesupi Pilato Quē'rore Pa'iyē

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Ñata tome maca Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ipi tsi'sireña, judío iohua'i ja're, cui'ne

cuañese'e ye'yacohua'i ja're, cui'ne pai yo'oye ñani ca tējicohua'i ja're conī. Tsi'sini ca tējini Jesure sēasiquēni Pilato quē'rona sareña.

² Ja maca Pilatopi ite ñani sequēña:

“¿Mē'ē a'ē, judío pai ējaērepa?”

Caquēna, Jesupi sehuouña:

“Jaje pa'ijē'ē, mē'ē cayeje.”

³ Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i cato jaiye sañope careña. ⁴ Jaje cajēna, Pilatopi tijupē seni couña, Jesure:

“¿Me yo'oquē sehuoma'quē'ni? Ñaquē mē'ē johua'i mē'ēre sañope caye.”

⁵ Jaje catoje Jesús cato ti sañope sehuoye paēña. Jaje paquēna, Pilato ai cuasaēña: ¿Me yo'oquē paquē'ni? caquē.

Jesure Huani Pa'iji Caye

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Pilato cato judío pai tsi'si mu'seña ti'aēna, tseasiquēre eto saoquē yo'oquē paquēña, paipi yējē sequēni. ⁷ Jaro co sitore paquēña, Barrabás hue'equēpi yecohua'i paire huaisicohua'i ja're conī. ⁸ Paipi Pilatore dani seteña: Jare mē'ē yo'oyeje pa'ye yo'ojē'ē, cajē.

⁹ Jaje cajēna, Pilatopi sehuouña:

“¿Yēye judío pai ējaēni eto saoye?”

¹⁰ Ja cato caēña, coa i de'oye yo'oyere ēa ñajē pēijē Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ipi tseani yo'oyē cuasaquē. ¹¹ Jaje pa'iquēta'are Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'ipi paire ca co'me huesojē cui'ne yēhuoreña, Barrabásni eto saoja'quēre sejē'ē, cajē.

¹² Ja maca Pilatopi paire sequēña:

“¿Me nejaquë caye'ni, mësaru judío pai ëjaë hue'yoquëre?”

13 Caquëna, jaohua'ipi careña, cuijè:

“Queja'quë pa'ijaquë.”

14 Cajëna, Pilatopi caëña:

“¿Iquere i co'aye yo'o u'ni?”

Jajë catojè iohua'i jero sa'na ai cuireña:

“Queja'quë api.”

15 Jajë asani Pilato Judea paini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni queja'quëre jëjo saoquë.

16 Ja maca soldado paipi jai pai tsi'sini Jesure pai ëjaë hu'ere pana sareña. 17 Sani nea maja'i care suñani cui'ne miu maro puani sareña. 18 Ja jeteyo'je cue'cuejè cuireña:

“iPa'ijë'ë. Yure judío pai Èjaërepa!”

19 Jajë cajë siopëna të'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujè ëjaëre pa'ë më'ë cajë yo'oreña. 20 Jajë ite cue'cue tëjini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacateña. Ja jeteyo'je i ju'i ca dutareña, queja'quëre.

Jesure Huani Jeose'e

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure queja'coni hue'ejë'ë, cajë soldado paipi cuañereña. Jaë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.

22 Ja maca Jesure Gólgotana sareña, pai siopë tara hue'e hue'ñana pai coca cato. 23 Jarona Jesure quëreña. 24 Queni soldado paipi Jesús ju'i care nepi saja'cohua'i a'ni cajë neñareña, de'hue ne-siquëpi saye pa'iji cajë.

25 Ja yo'o maca cato nea hue'ña nueve paji'i, ite quesì maca. 26 Toyasicore i sio sa'nihuëna seoreña, ja do'ire queñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PAI ÈJAËREPA. 27 I ja're conì caya co'amaña yahue imacohua'ire quehuë. Te'ire ëja te'tena cui'ne yequëni ari te'tena nëconi quehuë. 28 Jaje yo'o maca toyase'e ñeje caye tì'api: "Co'acohua'i ja're conì que cuañoopi."

29 Cui'ne coa da saicohua'ijë ite ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:

"¡Asajë'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e neconi toaso mu'seña pa'i maca huajë huë'e nesi'i caquë maca! 30 Yure co'ye huasoni da caje ñajë'ë, quesì sarahuapi."

31 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijë ite cue'cuejë careña:

"Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'are ija'a co'ye huaso tì'añe paji'."

32 Israel pai ëjaëpi Cristore papi caja'cohua'i a'ë cruzupi caje nëcaquëna, ñanita'a careña. I ja're conì te'le quesìcohua'ique ite pëteña.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Je'nërepa mu'se jopo tì'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne huesëoña. Toaso hora jaje paquëña. 34 Jare ja maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:

"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Jaje cani caye a'ë, y'ë'ë Diusu maca, y'ë'ë Diusu maca! ¿Me yo'oquë y'ë're jeocou'ni, te'ire?

35 Jaje cuiquëna, iti maca pa'icohua'ipi asani careña:

“Asajë'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëcaiquë Elíasni cuiji.”

³⁶ Jaje cajëna, johua'i aquëpi huë'huëni o'sa conore yëi sëohuëna saquëni ucujaquë caquë sani nëoquë caëña:

“Coa ñajë'ë. Ñañu'u, Elíaspi ite cruzu dequëre casa nëcoquëna.”

³⁷ Ja maca Jesús ai tutu cuini juni huesëña.

³⁸ I ju'i maca Maija'quë huë'e joporepa tëhuocopi jopore paja'a cayayese'e meñe yete saquëña.

³⁹ Romano Capitánpi Jesús je'ñerepa nëcasiquëpi jaje Jesús cuiquë juni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:

“Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i.”

⁴⁰ Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nëcareña. Jaohua'i cato paë'ë, María Magdalena. Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo posërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co. ⁴¹ Iye nomiohua'i cato Jesure cöcaicohua'i pateña. I Galilea cu'i maca cui'ne jarote jai pai yecohua'ije pateña, Jesús ja're Jerusalénna saisicohua'ije.

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Ñamina'a huajë mu'se pa'ija'coa cajë fiesta yo'o ja'ñe ne de'hua mu'se na'iquëna, ⁴³ José Arimatea aquëpi pai yo'oye ñani ca tëjicohua'i ëjaohua'irepa aquë paquëña. Jaë cato Maija'quë cuañe te'te yo'oyere utequë paquëña. Jaje pa'ipi Pilato quë'rona si'a tuturepa cacani ca'rama'ë Jesús capëre tasi'i caquë sequëña. ⁴⁴ Jaje seina, Pilatopi ai cuasaëña, i juni huesëre pa'ë caquë. Jaje cuasa do'ire Capitánre soini i juni huesë caquë seni asaquëna, ju'ire papi, caëña. ⁴⁵ Jaje caëna, asani

Pilatopi Jesús capëre saye de'oji caëña, Josére.
⁴⁶ Caëña, Josépi sani Jesús capë casani jai do'i saba-
 banare hueroni deani quëna yejana coje nesicona
 tani quëna pëpi siouña. ⁴⁷ Tajëna, ñareña, María
 Magdalena cui'ne María José pëca ja'co çoni.

16

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena
 cui'ne Jacobo, Salomé pëca ja'copi María çoni
 huëo së ma'ñare hueroni sateña, Jesús capëre huëo
 sëñepi neñu'u cajë. ² Semana huëo mu'serepa ai
 nea huë'ñarepa tsoe ësë pa'ina, sani tì'areña, tasi
 daripë quë'ro. ³ Iohua'ija'a sa'ñe careña:

“¿Nepi jai quëna pë hui'yoja'cohua'i a'ni?”

⁴ Jaje cajë ñajëna, tasi daripëpi tsoe hui'yosico
 pacoña. ⁵ Pa'iona, ñani tasi daripëna cacareña:
 Cacajë ñajëna, ëja te'tere poja'i ju'i care posëpi ju'i
 ñuquëña. Jaëni ñani ai quëquëreña. ⁶ Quëquëjëna, ipi
 caëña:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Mësaruru cato Jesús
 Nazaret aquëni co'eyë, quë sarahuana quesiquëni.
 Jaje pa'iquëta'are i cato tsoe huëji'i. Peoji, iño.
 Ñajë'ë. Ite o'a sitore peoji. ⁷ Mësarupi sani i
 ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajë'ë. Galileana
 du'ru saija'quë api. Jaronu ite ñaja'cohua'i a'ë, i
 ja'rë mësarute quëase'eje.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë
 etani tasi daripëpi sateña. Co'ini yecohua'ire
 quëaye pareña, quëquë huesësicohua'i pa'ijë.

María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e
(Jn 20.11-18)

⁹ Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María Magdalenana ñaiña. Jaø cato siete huatiahua'ire eto sao cuãñosico paco'ë.
¹⁰ Jaopi yureta'a ñani sani quëaoña, i ja're cu'ijë pa'isicohua'ire oijë co'a ju'ijë pa'icohua'ire.
¹¹ Jaohua'ipi quëacona, asani care paco cuasaye pareña, io case'e.

Ite Yeyecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e
(Lc 24.13-35)

¹² Ja jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saicohua'ina. ¹³ Jaohua'ipi sani yecohua'ire quëareña. Quëajëna, jaohua'ije coa cayë cuasajë asaye pareña.

I Once Soisicohua'ipi Ite Ñase'e
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Ai tsoe maca yureta'a once i yeyacohua'ina ñaiña, mesare ñu'ijëna. Ñaini jaohua'ire yëhuo nu'ñeiña, ju'isiquëpi huëisiquëre ñani quëacohua'ire asacaiye pasi do'ire, iohua'i jëa joña hue'e do'ire.
¹⁵ Yëhuoquë caëña:

“Si'a huëña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajë'ë, si'a paire. ¹⁶ Quëajëna, asani quëare payë caquë asaquëni oco dosiquëpi huasosiquë pasipi. Jajë quëajëna, coa cayë caquë asama'quë cato nejosiquë api. ¹⁷ Iye tuture paja'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato: Yë'ë mamipi cajë huatire eto saoja'cohua'i a'ë. Huajë cocapi aja'cohua'i a'ë.
¹⁸ Añare tseaja'cohua'i a'ë. Tsimare ucusicohua'i panije ai yo'oye paja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequeje,

ju'icohua'ire patojëna, co'yaja'cohua'i a'ë,
ju'icohua'ipi.”

Jesupi Ma'tëmo Saise'e

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Jaje ca tëjini Èjaë Jesús ma'tëmona sa cuañopi. Jarona Diosu ëja te'te ñu'i saihuëna ja'ruña. ²⁰ Ja maca jaohua'ipi si'a hue'ña cu'ijë quëareña, huaso cocare. Jare Èjaëpi cöcai cui'ne ipi pai yo'o tija ma'ñere yo'o iñoquëna, quëareña, huaso coca. I cocare pa'ë caquë yo'oquëna, ja yo'oyepi iñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihüë.

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e
New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d